

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av föreningslagen, av 57 § i revisionslagen och av partilagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att föreningslagen kompletteras med bestämmelser om distansdeltagande i föreningsmöte och fullmäktigemöte. Deltagandet ska kunna ske per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel före och under mötet. Om en förenings egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter, är det enligt förslaget bara under mötets gång som distansdeltagande är möjligt. Möjligheten till distansdeltagande ska finnas inskriven i föreningens stadgar. Meningen är att även förbundsomröstning och annat beslutsfattande av föreningsmedlemmar ska kunna ordnas så att medlemmarna får utöva sin rösträtt genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel i sådana situationer där poströstning eller särskilda omröstningstillfällen är tillåtna enligt gällande lag.

I fråga om föreningsars revision föreslås att lekmannarevisionen ersätts med en verksamhetsgranskning där det iakttas god lekmanrevisionssed. Verksamhetsgranskningen ska vara obligatorisk i föreningar som inte har

någon CGR- eller GRM-revisor. Dessutom föreslås det att skyldigheten att använda CGR- och GRM-revisorer ska utvidgas så att den motsvarar de krav som gäller för andra privaträttsliga sammanslutningar.

Dessutom föreslås det att föreningslagen för klarhetens skull kompletteras med uttryckliga bestämmelser som motsvarar dagens rättsläge när det gäller enhälliga beslut av föreningsmedlemmarna och styrelsens uppgifter i fråga om bokföring och medelsförvaltning.

Vissa lättnader föreslås i fråga om det krav avseende bostadsort för styrelsemedlemmar i föreningar som strävar efter att påverka politiska angelägenheter. Enligt förslaget får styrelsemedlemmarna i partiernas medlemsorganisationer och medlemsföreningar vara bosatta utomlands. Medlemmarna av en parti-styrelse ska däremot också framdeles vara bosatta i Finland.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Lagstiftning	3
1.2 Praxis.....	4
1.3 Bedömning av nuläget	6
Omvärldsutvecklingen vad gäller medborgarverksamhet och föreningar.....	6
E-deltagande i föreningsmöte och fullmäktigemöte.....	6
Enhälligt beslut av föreningsmedlemmarna utan möte	7
Styrelsens uppgifter i fråga om bokföring och medelsförvaltning	7
Föreningsrevision	7
Boningsort för styrelsemedlemmar i föreningar där syftet är att påverka politiska angelägenheter.....	8
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	9
2.1 Målsättning.....	9
2.2 De viktigaste förslagen.....	9
Distansdeltagande i föreningsmöte och fullmäktigemöte	9
Enhälligt beslut av föreningsmedlemmarna utan möte	10
Klarläggande av föreningsstyrelsens uppgifter	10
Granskning av förening	10
Kravet som gäller boningsorten för styrelsemedlemmar i politiska föreningar	11
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	11
3.1 Ekonomiska konsekvenser	11
3.2 Konsekvenser för myndigheterna	12
3.3 Övriga samhällsliga konsekvenser.....	12
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	13
4.1 Beredningsskeden	13
4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	13
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	14
DETALJMOTIVERING	15
1 LAGFÖRSLAG	15
1.1 Föreningslagen.....	15
1.2 Revisionslagen	21
1.3 Partilagen	21
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	21
3 IKRAFTTRÄDANDE	21
LAGFÖRSLAG	22
Lag om ändring av föreningslagen.....	22
Lag om ändring av 57 § i revisionslagen.....	26
Lag om ändring av partilagen.....	27
BILAGA	28
PARALLELLEXT	28
Lag om ändring av föreningslagen.....	28
Lag om ändring av 57 § i revisionslagen.....	37
Lag om ändring av partilagen.....	38

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning

Enligt 13 § 2 mom. i grundlagen har var och en föreningsfrihet. Föreningsfriheten innefattar bl.a. rätten att bilda föreningar utan tillstånd, att höra till eller inte höra till föreningar och att delta i föreningars verksamhet. Föreningarna har handlingsfrihet i fråga om sina inre angelägenheter. Detta kallas ofta föreningsautonomi.

Enligt 13 § 3 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om föreningsfriheten genom lag. Gällande föreningslag (503/1989) trädde i kraft den 1 januari 1990. Föreningsregistret flyttades till Patent- och registerstyrelsen den 1 januari 1995 (lag 1177/1994). Övriga ändringar i föreningslagen är huvudsakligen tekniska ändringar i samband med ändringar av annan lagstiftning.

Regleringen i föreningslagen är mindre detaljerad än regleringen i lagstiftningen om andra privaträttsliga sammanslutningar. Detta är ett medvetet val med syftet att säkerställa att föreningarna får tillräckligt rörelseutrymme för självständiga beslut. Lagen gäller både registrerade och oregistrerade föreningar.

Föreningslagen utgår från att beslutanderätten tillkommer medlemmarna, som utövar den vid föreningsmöte. I föreningens stadgar får beslutanderätt dessutom ges till föreningens fullmäktige. I sådana fall ska antalet fullmäktige liksom också mandatperioden, valsättet och uppgifterna bestämmas i föreningens stadgar. Om det i stadgarna ges beslutanderätt till fullmäktige ska dessa utöva sin beslutanderätt vid fullmäktigemöte.

Enligt 23 § i föreningslagen ska beslut om vissa av de viktigaste frågorna – t.ex. ändring av stadgarna, val eller avsättning av styrelsen, styrelsemedlemmar eller revisorer, fastställande av bokslut och beviljande av ansvarsfrihet och upplösning av föreningen – alltid fattas av föreningsmötet eller, om så bestäms i stadgarna, av fullmäktigemötet. För andra frågor gäller enligt 17 § 2 mom. att det i stadgarna får bestämmas att medlem-

marna ska utöva sin beslutanderätt vid särskilda omröstningstillfällen eller per post. Dessa frågor måste dock finnas särskilt nämnda i stadgarna. Enligt 19 § är det dessutom möjligt att i stadgarna för föreningar av förbundstyp bestämma att beslutanderätten ska utövas genom förbundsomröstning, vilket betyder att beslutanderätten ges till enskilda personer som inte är medlemmar direkt i föreningen utan medlemmar genom förbunden. Förbundsomröstningarna förrättas vid särskilda omröstningstillfällen eller med anlitande av posten.

I föreningslagen avses med möte ett traditionellt fysiskt möte där deltagarna samlas på en viss mötesplats vid en viss tidpunkt, men däremot inte t.ex. ett s.k. virtuellt möte där deltagarna enbart har kontakt med varandra via datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel. I föreningslagen känner man överhuvudtaget inte till möjligheten till beslutsfattande genom datakommunikation eller andra tekniska hjälpmedel. Detta betyder att föreningsmedlemmar inte har möjlighet till samma slag av beslutsfattande med tekniska hjälpmedel som det som kan användas t.ex. för deltagande i aktiebolags bolagsstämma eller andelsbolags andelsstämma (5 kap. 16 § 2 mom. i aktiebolagslagen (624/2006) och 4 kap. 9 § 2 mom. i lagen om andelslag (1488/2001).

Föreningslagens bestämmelser om förvaltningen av föreningar är relativt generella. Styrelsen är det viktiga organet och ska omsorgsfullt sköta föreningens angelägenheter i enlighet med lag samt föreningens stadgar och beslut. I föreningslagen finns inga bestämmelser om något sådant styrelsen underlydande organ som skulle sköta den dagliga verksamheten på ett motsvarande sätt som t.ex. verkställande direktören i ett aktiebolag eller andelslag. I praktiken har många föreningar i sina stadgar bestämmelser om en ledande funktionär som är anställd i arbetsavtalsförhållande. Denna person kan t.ex. ha titeln verksamhetsledare, verkställande direktör eller generalsekreterare.

Från den 1 januari 1995 tillämpades revisionslagen (936/1994), som gällde samtliga

sammanslutningar, på revision i föreningar. Den lagen ersattes sedermera med en ny revisionslag (459/2007) som trädde i kraft den 1 juli 2007. Enligt den nya revisionslagen behöver lagstadgad revision inte längre utföras i de minsta sammanslutningarna, dvs. sådan revision som enligt den nya lagen endast får utföras av auktoriserade revisorer (CGR- eller GRM-revisorer). Enligt övergångsbestämmelserna i revisionslagen ska föreningar trots bestämmelserna i den nya lagen fortsättningsvis tillämpa bestämmelserna i den gamla upphävda lagen på val av s.k. lekman-narevisorer och på revision som dessa verkställer. När riksdagen beslutade om att reformera revisionslagen på detta sätt förutsatte riksdagen att arbetet omedelbart skulle inledas för att ta fram bestämmelser om revisionen i föreningar så att den kan ordnas på det lämpligaste sättet med avseende på både föreningarnas interna och externa behov (RSv 293/2006 rd).

1.2 Praxis

I Patent- och registerstyrelsens föreningsregister finns det ca 127 000 registrerade föreningar. Antalet oregistrerade föreningar uppskattas till flera tiotusen.

När det gäller föreningspraxis finns statistik över olika verksamhetsformer endast i fråga om skatteförvaltningens klienter. Man kan anta att uppgifterna om de 42 509 föreningarna i skatteförvaltningens register utgör åtminstone en vägledande beskrivning av de mest betydande föreningarna i fråga om verksamhetens ekonomiska omfattning och aktivitet. År 2008 lämnade 18 300 allmännyttiga föreningar in anmälan till skatteförvaltningen. En del av dessa uppgav inte medlemsantal, intäkter, balansomslutning eller antal personer som lyfte lön eller arvode. Enligt anmälningarna 2008 fanns det högst 20 medlemmar i ca 1 900 föreningar. I 2 700 föreningar fanns det 21–50 medlemmar, i 2 400 föreningar 51–100 medlemmar, i 4 200 föreningar 101–500 medlemmar, i 720 föreningar 501–1 000 medlemmar och i 660 föreningar uppgick medlemsantalet till mer än 1 000 medlemmar.

I de allmännyttiga föreningar som lämnade in anmälan 2008 utgjorde intäkterna sam-

manlagt (inklusive verksamhetsbidraget) högst 200 000 euro i mer än 80 % av föreningarna. I 10 100 föreningar var intäkterna högst 50 000 euro, i 1 800 föreningar 50 001–100 000 euro, i 1 330 föreningar 100 001–200 000 euro, i 1 280 föreningar 200 001–500 000 euro, i 540 föreningar 500 001–1 000 000 euro och i 930 föreningar över 1 000 000 euro. Balansomslutningen var högst 100 000 euro i två tredjedelar av de föreningar som lämnade in anmälan. I 12 140 föreningar var balansomslutningen högst 100 000 euro, i 1 060 föreningar högst 100 001–200 000 euro, i 760 föreningar högst 200 001–500 000 euro, i 340 föreningar 500 001–1 000 000 euro och i 540 föreningar mer än 1 000 000 euro. Högst tre löntagare (inklusive mottagare av ersättning som kan jämföras med lön) fanns i 2 700 föreningar, medan 2 000 föreningar hade 4–10 sådana personer, 2 350 föreningar 11–50 och 840 föreningar över 50. Av dessa fick 52 900 personer lön för huvudtjänst.

Föreningsverksamheten har stor betydelse i samhället även om medborgarnas intresse för aktivt deltagande i traditionellt organisationsarbete har minskat något under senaste tid. Registrerade ideella föreningar finns bl.a. inom fackföreningsverksamheten, partiarbetet och på det kulturella området samt för olika slag av hobby- och fritidsverksamhet och inom social- och hälsovårdsområdet. Föreningsverksamheten har inom många områden organiserats i form av stora föreningar av förbundstyp, dvs. föreningar med ett flertal medlemsföreningar, ofta dessutom i flere steg. Men det finns också mycket små föreningar som står utanför förbundsstrukturerna och som har endast några få medlemmar. Antalet föreningar med endast några personmedlemmar är dock relativt sett färre än antalet bolag med endast några aktieägare.

I ett internationellt perspektiv är antalet föreningar stort i Finland. Medlemskap i organisationer är fortfarande allmänt och finländarna grundar fortfarande många nya föreningar. Fler finländare är medlemmar i föreningar nu än på 1970-talet och antalet personer som inte hör till någon förening har minskat. Män och kvinnor deltar i snitt ungefär lika aktivt i föreningsverksamhet.

Det verkar som om deltagandet i föreningsverksamhet skulle ha ett kraftigt samband med dels personens socioekonomiska bakgrund, dels ålder. Högre tjänstemän deltar aktivast i föreningar, medan deltagandet är minst bland de arbetslösa. Ungdomarnas relativt stora ointresse för föreningsverksamhet blir en utmaning för föreningarna i framtiden. Ungdomarna deltar aktivt i idrottsföreningar och i verksamheten i ungdomsföreningar. Andra slag av föreningsverksamhet verkar däremot inte intressera unga människor. Intresset för medlemskap i organisationer är inne i ett brytningsskede. Antalet nya politiska och samhällseliga organisationer har minskat, t.o.m. rasat samtidigt som antalet kulturorganisationer och olika slags hobby- och fritidsorganisationer ökar. Antalet ekonomiska yrkesföreningar har likaså sjunkit samtidigt som föreningarna inom social- och hälsovårdsområdet har ökat. Föreningsverksamheten tävlar i dagens läge med många andra fritidssysselsättningar om människors tidsanvändning. Dessutom tävlar webbsammanslutningar med den traditionella föreningsverksamheten om människornas tidsanvändning. Detta gäller särskilt i fråga om unga människor. Det finns också krafter som vill att föreningarna ska bli mer professionella och inriktade på serviceutbud, vilket innebär en risk för att föreningsmedlemmarnas och föreningarnas traditionella roll delvis kan fördunklas.

Nya föreningar är ofta små. De har små resurser och allt svagare kopplingar till samhällsaktörer. Nya föreningar blir specialiserade och differentierade och därför kan t.ex. fritidssysselsättningar för små grupper få sina egna föreningar. I dagens läge har nya föreningar ofta inte lika fasta band till breda folkrörelser och kanaler för politiskt beslutsfattande som tidigare, och de kan inte längre kanalisera missnöje och protester i organiserade färder på samma sätt som förut. Men såväl stora som små föreningar har en viktig samhällselig uppgift, de små väcker aktivitet och de stora har möjlighet att förmedla och genomföra viktiga uppgifter i samhället och för medlemskåren.

Vid sidan av den traditionella föreningsverksamheten har vi fått allt fler informella och "lätta" påverkningsformer som inte nöd-

vändigtvis kanaliseras till samhällselig påverkan via befintliga strukturer och organisationer. Karaktäristiskt för den informella medborgaraktiviteten är att den går från samhällselighet till det personliga och från långsiktighet till påverkan i projektform. Den allmänna samhällsutvecklingen, som betonar individualitet och projektkaraktär, och den tekniska utvecklingen, t.ex. Internet som möjliggör snabbare och enklare kontakter mellan medborgarna såväl lokalt som globalt, har bidragit till uppkomsten av nya kanaler för deltagande. Betoningen på informell medborgaraktivitet utgör en utmaning och skapar möjligheter för demokratin. Den informella medborgaraktiviteten och deltagandet på webben ger människorna nya erfarenheter och möjligheter att delta. Den medborgaraktivitet som bygger på informellt deltagande är mångsidig, sänker tröskeln för deltagandet i samhällseligt påverkansarbete och erbjuder ett naturligt underlag för politisk mobilisering. Det informella deltagandet ställer utmaningar med avseende på demokratins funktion eftersom det tävlar med det traditionella deltagandet i organisationer. Informella medborgaraktiviteter ersätter inte automatiskt den roll som organisationsarbetet har på grund av bl.a. den föreningscentrerade verksamhetskulturen i förvaltningen. Att det samhällseliga organisationsarbetet får en relativt sett mindre betydelse utgör en utmaning för växelverkan mellan förvaltningen och det civila samhället. I informella medborgaraktiviteter sker det inte nödvändigtvis något möte mellan makt och ansvar och det är ofta svårt att mäta verksamhetens resultat.

Finland har länge uppfattats som ett spjutspetsland inom utvecklingen av informationssamhället och är det fortfarande med avseende på Internetförbindelser och webbtjänster. Lejonparten av de studerande och av befolkningen i arbetsför ålder använder Internet varje dag. Däremot är användningen mindre bland pensionärerna. De som är aktiva Internetanvändare är i regel också aktiva utanför webben. För dem är Internet närmast en form som kompletterar de traditionella verksamheterna. I fråga om ungdomarna kan man dock märka att webben får också sådana unga att delta som annars är passiva. Det är sannolikt att de deltagandeformer som finns

på webben kommer att öka och få allt fler användare.

Tillgängliga rapporter stärker bilden av ett medborgarsamhälle i förändring. Det utmärks av stark polarisering enligt ålder, utbildning och socioekonomisk ställning. De traditionella formerna för deltagande tilltalar inte de nya generationerna, däremot tilltalar de av de nya kanalerna för deltagande på webben och av andra informella former för medborgaraktivitet. Än så länge är det dock svårt att sia om hur t.ex. deltagandet på webben och annat informellt deltagande kommer att bli allmännare. (Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen, 2009, s. 14—19).

1.3 Bedömning av nuläget

Omvärldsutvecklingen vad gäller medborgarverksamhet och föreningar

Under den tid föreningslagen har varit i kraft har vi inhämtat mycket erfarenhet av dess tillämpning i praktiken. I regel har man gjort bedömningen att lagen har fungerat relativt väl. För medborgar- och organisationsverksamheten är det också viktigt med en viss oföränderlighet hos den relevanta lagstiftningen. Det har också ansetts positivt att lagen är relativt vag. Den interna arbetskulturen har därför kunnat utformas enligt de olika organisations- eller förbundsstrukturerna. Det har inte funnits något behov av en stor reform av lagen.

Under den tid lagen varit i kraft har medborgar- och organisationsarbetet ändrats och kontexten för föreningarna har ändrats också i övrigt. Till exempel har de olika slag av datakommunikation och datatjänster som medborgarna och föreningarna kan använda utvecklats på ett sätt som inte kunde beaktas när föreningslagen stiftades. Datanäten har blivit ett centralt kommunikationsverktyg särskilt för unga människor.

E-deltagande i föreningsmöte och fullmäktigemöte

Gällande lag tillåter inte att en förening låter medlemmarna delta i föreningsmötet genom t.ex. datakommunikation. När före-

ningslagen stiftades kunde man inte beakta den utveckling som skett i fråga om dataförbindelserna. Internet blev t.ex. allmänt känt och fick en bredare användning först flera år efter tillkomsten av den nuvarande lagen. I dagens läge är det allmänt att medborgarna använder dataförbindelser för att delta, fatta beslut och ingå avtal. I fråga om andra åtgärder som har en central plats i medborgarnas dagliga liv är det t.ex. bara vissa familje- och arvsrättsliga åtgärder och fastighetsaffärer som inte kan skötas elektroniskt. Ett aktiebolag och ett andelslag får t.ex. fritt besluta omfattning och form för distansdeltagande i bolagsstämma eller andelsstämma. Man känner inte till att distansdeltagandet skulle ha förorsakat problem i dessa bolag.

Det är viktigt att också föreningsmedlemmarnas beslutfattande i så stor utsträckning som möjligt tillåter de kontakt- och deltagandeformer som medborgarna allmänt använder i vardagen. Begränsningarna i gällande lag kan bidra till att medborgarnas intresse svalnar för deltagande i föreningsverksamhet i dess nuvarande form. I praktiken innebär begränsningarna också att de nya sammanslutningar som arbetar på webben inte kan få stöd av det allmänna, och inte heller öppna bankkonto eller bära upp medlemsavgifter eftersom en sammanslutning som använder sig av e-beslut av medlemmarna inte får registrera sig som förening och få status som juridisk person. I framtiden kommer e-deltagande och e-beslut att öka väsentligt.

Om distansdeltagande i föreningsmöte tillåts endast under pågående möte, betyder det i praktiken att endast en del av föreningarna och organisationerna kan erbjuda sina medlemmar denna möjlighet, åtminstone under de närmaste åren. Deltagande under pågående möte kräver nämligen sådan datakommunikation som största delen av föreningarna och medborgarna inte använder i andra fall. Om däremot deltagande tillåts också före mötet, kan t.o.m. små föreningar tillåta distansdeltagande, t.ex. via e-post. Möjligheten att rösta på förhand skulle också kunna sänka tröskeln för deltagande.

Om distansdeltagande efter möte tillåts, kan det i praktiken kanske betyda att de som deltagit i mötet eller röstat på förhand får en sämre ställning än de medlemmar som har

rätt att rösta efter mötet med tillgång till all den information som då finns. Därför bör distansdeltagande efter möte inte tillåtas.

Eftersom det inte finns vare sig någon bred praktisk erfarenhet eller vedertagen praxis i fråga om föreningsmedlemmarnas distansdeltagande i beslutsfattandet, bör i detta skede endast deltagande under pågående möte tillåtas i fråga om beslutsfattande i föreningar som vill påverka politiska angelägenheter.

Särskilt med hänsyn till representativiteten hos fullmäktigemötet i föreningar och organisationer som arbetar i hela landet är det nödvändigt att distansdeltagande i fullmäktigemötet kan ordnas på samma sätt som deltagande i föreningsmöte.

Enhälligt beslut av föreningsmedlemmarna utan möte

I gällande lag finns ingen uttrycklig bestämmelse om att föreningsmedlemmarna får fatta beslut utan formellt möte om samtliga medlemmar enhälligt står bakom ett sådant beslutförfarande. I praktiken tillåter man dock detta. I de allra minsta föreningarna kan man i praktiken besluta om ärenden som hör till föreningsmötet t.ex. så att alla medlemmar kommer överens om frågorna, t.ex. per e-post, och att dessa beslut sedan dokumenteras i en handling som kallas mötesprotokoll. Beslutspraxis kan variera betydligt eftersom lagen inte innehåller någon uttrycklig bestämmelse om beslut som fattas utan möte och iakttagandet av ett lämpligt förfarande förutsätter insikter i föreningslagstiftningen. Uttryckliga bestämmelser om beslut utan möte finns i aktiebolagslagen och lagen om andelslag.

Styrelsens uppgifter i fråga om bokföring och medelsförvaltning

I gällande lag finns inga uttryckliga bestämmelser om att styrelsen ansvarar för ordnandet av föreningens förvaltning. Enligt god föreningspraxis och rättslitteraturen ansvarar dock föreningsstyrelsen för att man i föreningen sköter bokföringen, upprättar ett lämpligt bokslut och tar hand om föreningens egendom (t.ex. Halila-Tarasti, Yhdistysoikeus, 2006, s. 481 och 482). Utöver tillsynen

över bokföringen och förvaltningen ska föreningsstyrelsen också svara för bokföringens laglighet och medelsförvaltningens tillförlitlighet eftersom föreningslagen inte har några bestämmelser om ett sådant organ för föreningens dagliga verksamhet som skulle svara för dessa uppgifter på ett sätt som skulle motsvara t.ex. verkställande direktören i ett aktiebolag eller ett andelslag. I dagens läge förutsätts det kunskaper om föreningsrätten eller studier av juridisk litteratur för att utreda föreningsstyrelsens grunduppgifter. I aktiebolagslagen och lagen om andelslag finns däremot uttryckliga bestämmelser om ledningens uppgifter i fråga om bokföring och medelsförvaltning.

Föreningsrevision

Bestämmelserna om revision har förnyats 2007 i fråga om andra privata sammanslutningar och stiftelser. Den nya revisionslagen gäller i föreningar val av CGR- och GRM-revisor och CGR- och GRM-sammanslutning och den revision som utförs av dessa (57 § 3 mom. i revisionslagen). På val av lekmanarevisor och på revision som utförs av en sådan revisor tillämpas däremot den gamla revisionslagen (936/1994). Enligt 7 § i den nya revisionslagen kan till revisor i en sammanslutning eller stiftelse där en kommun eller samkommun har bestämmande inflytande dessutom väljas en sådan OFR-revisor eller OFR-sammanslutning som avses i lagen om revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (467/1999).

Enligt den gamla revisionslagen ska en förening välja en CGR- eller GRM-revisor om föreningen uppfyller minst två av följande villkor under den räkenskapsperiod som granskas eller den omedelbart föregående räkenskapsperioden: balansomslutningen överstiger 340 000 euro, omsättningen eller motsvarande avkastning överstiger 680 000 euro och föreningen i medeltal har fler än 10 anställda (11 § i den gamla revisionslagen). De allmänna bidrag som en förening har fått räknas inte in i omsättningen (Bokföringsnämndens allmänna råd om koncernbokslut). De lägre gränsvärden som ska tillämpas på övriga bokföringsskyldiga privaträttsliga sammanslutningar och stiftelser är följande

enligt den nya revisionslagen: balansslutningen överstiger 100 000 euro, omsättningen eller motsvarande avkastning överstiger 200 000 euro och antalet anställda hos den bokföringsskyldiga överstiger i medeltal tre (4 § i den nya revisionslagen).

När riksdagen antog den nya revisionslagen föresatte den (RSv 293/2006 rd) att regeringen omedelbart i samarbete med föreningarna inleder arbetet med att ta fram bestämmelser om revision av föreningarnas ekonomi och förvaltning så att revisionen kan ordnas på det lämpligaste sättet med avseende på både föreningarnas interna och externa behov. Dessutom förutsatte riksdagen att regeringen utan dröjsmål utarbetar nödvändiga bestämmelser och föreskrifter för hur GRM- och OFR-revisorer kan tillgodoräkna sig sin examen och praktiska erfarenhet och komplettera sin behörighet för att under en övergångstid få CGR- och/eller GRM-behörighet samt vice versa, dvs. CGR- och GRM-revisorer för att få OFR-behörighet, och att regeringen tillsammans med CGR-, GRM- och OFR-föreningarna helt ser över revisorernas examenskrav så att alla revisorer har samma grundexamen varefter specialisering och specialiseringsexamen är möjliga. Dessutom ska regeringen se till att de registerändringar som görs till följd av den nya revisionslagen sköts flexibelt och till minsta möjliga kostnader för kunderna.

Att göra anmälan enligt den nya revisionslagen har underlättats så att en liten sammanslutning får anmäla att den avstår från revision på ett formulär som utarbetats för ändamålet. Handläggningsavgiften är en bråkdel av de avgifter som tas ut för andra ändringar av stadgarna. Vid arbets- och näringsministeriet arbetar man med en totalrevidering av revisionssystemet som ska gälla på alla bokföringsskyldiga. Syftet med reformen är att CGR-, GRM- och OFR-examina ska samordnas. Meningen är att utredningsmannens slutrapport ska bli färdig inom 2009.

Enligt 10 § i den gamla revisionslagen ska också föreningarnas lekmannarevisorer ha sådan insikt i och erfarenhet av frågor som gäller redovisning, ekonomi och juridik som med hänsyn till arten och omfånget av föreningens verksamhet behövs för uppgiften. I praktiken vet största delen av de nuvarande

lekmannarevisorererna inte att god redovisningsred, som i den gamla revisionslagen utformats för i princip professionell revision, tillämpas på den revision som de utför.

Skillnaden mellan auktoriserade revisorer och lekmannarevisorer har vuxit allt mer i takt med att omvärlden förändrats och blivit allt mer krävande. För lekmannarevisorer gäller inga särskilda krav på utbildning, erfarenhet eller examina och för dem gäller inte heller någon sådan övervakning som för de auktoriserade revisorererna.

I praktiken består lekmannarevisionen huvudsakligen av granskning av verifierkat och protokoll. Sådan verksamhet motsvarar inte det som revisionslagstiftningen avser med revision, vilket grumlar syftet med revision och främjar uppkomsten av en s.k. förväntningsklyfta på ett icke önskvärt sätt. Dessutom höljs lekmannarevisorerernas ansvar i dun- kel.

I praktiken är möjligheten att använda lekmannarevisorer viktig särskilt för mindre föreningar. Lekmannarevision är förmånligare och dess kvalitet och omfattning kan lätt dimensioneras enligt små föreningars och intressegruppernas behov. Dessutom anses det viktigt att alla föreningar har antingen en auktoriserad revisor enligt den nya revisionslagen eller en lekmannarevisor. Det anses att det för att hålla kvar öppenheten i föreningens förvaltning och verksamhet behövs någon form av granskning i alla föreningar. Granskning behövs också med hänsyn till medlemmarnas rättigheter och tilliten till medborgarsamhället.

Boningsort för styrelsemedlemmar i föreningar där syftet är att påverka politiska angelägenheter

Enligt 10 § 2 mom. i föreningslagen får endast finska medborgare och utlänningar som är bosatta i Finland vara personmedlemmar i s.k. politiska föreningar. Dessutom får också föreningar där medlemmarna är av nämnt slag vara medlemmar, liksom också föreningar till vilka det direkt eller indirekt hör föreningar med endast sådana medlemmar. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att föreningar som påverkar politiska

angelägenheter i Finland har en godtagbar koppling till Finland.

Dessutom förutsätts det i 35 § 3 mom. i föreningslagen att endast personer som är bosatta i Finland får vara medlemmar av styrelsen, om föreningens egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter.

Till följd av förändringarna i samhället och i medborgarnas levnadsvanor bor en del av de finska medborgare som har rätt att rösta i statliga val utomlands under största delen av året med påföljd att deras lagstadgade bostadsort är i utlandet. Till följd av bestämmelsen i föreningslagen om bostadsorten för styrelsemedlemmarna i politiska föreningar kan dessa medborgare inte väljas in i styrelserna för medlemsföreningar eller medlemsorganisationer till registrerade partier. Därför måste man i styrelserna för i Finland registrerade lokalföreningar för utlandsfinländare välja in sådana i Finland bosatta personer som i praktiken inte deltar i lokalföreningens verksamhet i utlandet. Behovet av att i Finland registrera en lokalförening som verkar utomlands kan uppkomma t.ex. av den anledningen att föreningen ska kunna använda partiets modellstadgar eller för att verksamheten och beslutsfattandet i lokalföreningen ska kunna ordnas på ett sätt som de utflyttade medlemmarna känner till. Dessutom kan det vara nödvändigt att registrera en lokalförening i Finland även av den anledning att den utländska staten saknar föreningslagstiftning som skulle motsvara föreningslagen.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att föreningslagen bättre ska motsvara behoven i olika typer av föreningar och de krav som dagens medborgar- och organisationsaktiviteter ställer.

Man vill särskilt förbättra föreningsmedlemmarnas påverkningsmöjligheter genom att tillåta användning av datakommunikation och andra tekniska hjälpmedel för deltagande i föreningsmöte, klarlägga styrelsens uppgifter och ansvar i fråga om föreningens administration, tillåta att också personer som är

stadigvarande bosatta i utlandet får väljas in i styrelserna för partiernas lokalföreningar eller underorganisationer och förnya bestämmelserna om granskning och revision så att det särskilt för små föreningar blir lättare att ordna lekmannagranskning i linje med den praxis för god lekmannarevision som utformats enligt den gamla revisionslagen.

Behovet av reglering av föreningsverksamhet som sker uteslutande på webben, av direkt val av partiordförande och ordförande för andra organisationer (förbundsomröstning), av föreningar som arbetar på andra språk än svenska och finska och av föreningsfusioner kommer att utredas separat.

2.2 De viktigaste förslagen

Distansdeltagande i föreningsmöte och fullmäktigemöte

Det föreslås att föreningslagen ska ändras så att det blir möjligt att också delta i föreningsmöte genom datakommunikation eller något annat tekniskt hjälpmedel, om detta finns inskrivet i föreningens stadgar. Ett villkor ska vara – på samma sätt som i övrig lagstiftning om sammanslutningar – att deltaganderätten och rösträkningen kan kontrolleras på ett sätt som är jämförbart med vad som gäller för traditionellt möte. Rätten att delta föreslås gälla under mötet eller före mötet. Om föreningens egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter, ska deltaganderätten dock gälla endast under pågående möte. Det ska vara möjligt att i stadgarna begränsa rätten att delta på distans till att gälla endast vissa ärenden som tas upp under mötet, t.ex. personval.

Enligt förslaget ska man i stadgarna kunna bestämma att tekniska hjälpmedel får användas också i sådana situationer där det i dagens läge är möjligt att bestämma om medlemsomröstning vid särskilda omröstningstillfällen eller per post, och att tekniska hjälpmedel får användas vid förbundsomröstning.

Deltagande i möte med anlitande av tekniska hjälpmedel föreslås bli endast ett alternativ till traditionellt mötesdeltagande. När det gäller ärenden som enligt lag ska beslutas

av mötet måste alltså dessutom alltid också ett traditionellt möte hållas.

De ändringar som föreslås i fråga om föreningsmöte ska också gälla fullmäktigemöte.

Enhälligt beslut av föreningsmedlemmarna utan möte

Av tydlighetsskäl föreslås det att föreningslagen ska få en uttrycklig bestämmelse om att ett beslut som hör till föreningsmötet får fattas utan formellt möte om samtliga föreningsmedlemmar samtycker till detta. Förslaget motsvarar gällande rättsläge men framgår inte av gällande föreningslag. Eftersom beslutet kräver enhällighet hos hela medlemskåren, kan detta beslutsförfarande användas endast i små föreningar. Om en enda medlem vägrar samtycke till det förenklade förfarandet måste frågan tas upp vid mötet.

Förslaget minskar antalet onödiga möten i sådana fall där alla föreningsmedlemmar är eniga. Förslaget innebär att små föreningar blir mer jämställda sinsemellan när enhälliga beslut kan fattas enklare utan särskilda insikter i föreningsrätten.

Klarläggande av föreningsstyrelsens uppgifter

Av tydlighetsskäl föreslås det att föreningslagen ska få uttryckliga bestämmelser om styrelsens uppgifter i fråga om bokföring och medelsförvaltning. Förslaget motsvarar dagens rättsläge och god föreningspraxis, men framgår inte av gällande föreningslag.

Förslaget klarlägger styrelsemedlemmarnas uppgifter och ansvar. Enligt förslaget blir det lättare för styrelsemedlemmarna och för dem som överväger uppdraget samt för föreningsmedlemmarna och olika intressegrupper att klarlägga styrelsemedlemmarnas uppgifter och ansvar utan särskilda insikter i föreningsrätten.

Granskning av förening

Det föreslås att skyldigheten att anlita CGR- och GRM-revisorerna ska utvidgas så att en förening måste ha en CGR- eller en GRM-

revisor om föreningen uppfyller minst två av följande villkor: balansomslutningen överstiger 100 000 euro (i dagens läge 340 000 euro), omsättningen eller motsvarande avkastning överstiger 200 000 euro (680 000 euro) och antalet anställda överstiger i medeltal tre (fler än tio). En liten förening behöver dock inte välja en auktoriserad revisor enligt revisionslagen. Med en liten förening avses en förening som uppfyller högst ett av villkoren ovan. Enligt bokföringsnämndens allmänna råd ska inte de allmänna bidrag som en förening fått räknas in i omsättningen. Förslaget motsvarar gällande reglering för andra privata sammanslutningar.

Om en förening inte väljer någon revisor, ska den i stället välja en verksamhetsgranskare som i praktiken motsvarar dagens lekmanarevisor. Det huvudsakliga innehållet i föreningslagens verksamhetsgranskning motsvarar den verksamhetsgranskning som föreslagits i propositionen till ny lag om bostadsaktiebolag (RP 24/2009 rd). Till skillnad från lagförslaget om bostadsaktiebolag bör en förening alltid välja en verksamhetsgranskare om den inte har någon revisor.

I föreningslagen finns inga sådana rättsmedel för minoriteten som skulle motsvara bestämmelserna i övrig lagstiftning om sammanslutningar. Med hänsyn till fortsatta bidrag som ofta är väsentliga för föreningens verksamhet och med hänsyn till en eventuell återbäringskyldighet är det av stor betydelse att föreningen använder bidragen i enlighet med villkoren. Därför är det motiverat att också små föreningar alltid ska välja en verksamhetsgranskare om de inte har någon revisor.

Meningen är att bestämmelserna om verksamhetsgranskare och verksamhetsgranskning ska motsvara gällande praxis i fråga om god lekmanarevision. En förening behöver inte ändra sina stadgar i samband med övergången till verksamhetsgranskning.

Verksamhetsgranskningen skiljer sig från revision särskilt i fråga om två omständigheter. Några sådana professionella kompetenskrav som skulle motsvara de krav som gäller för revisorer föreslås inte i fråga om verksamhetsgranskare. På verksamhetsgranskningen och granskarens utlåtande tillämpas dessutom inte de omfattande och detaljerade

internationella normer som gäller för revision. I förslaget har det beaktats att valet av verksamhetsgranskare ofta måste göras bland personer vars kunskaper i redovisning och revision inte motsvarar ens kraven i den gamla revisionslagen. Personerna får inte höra till styrelsen och de ska åtnjuta de övriga föreningsmedlemmarnas förtroende.

En verksamhetsgranskare ska granska föreningens ekonomi och förvaltning i den omfattning som föreningens storlek och verksamhetens karaktär förutsätter. Verksamhetsgranskningen är en laglighetsgranskning, inte någon granskning eller bedömning av verksamhetens ändamålsenlighet. En verksamhetsgranskare bör vara oberoende när granskningen utförs.

Verksamhetsgranskaren ska avge en skriftlig granskningsberättelse om sin verksamhetsgranskning till det föreningsmöte eller fullmäktigemöte som beslutar om bokslutet. Detaljerna för granskningen och i berättelsens innehåll utformas av föreningspraxis. Granskningen kan definieras närmare i föreningens stadgar eller genom föreningsmötets beslut. Organisationer och de som beviljar bidrag till föreningar får lämna råd och rekommendationer om verksamhetsgranskningen. Det vore bra om råden och anvisningarna i mån av möjlighet skulle beakta den praxis för god verksamhetsgranskning som kommer att utformas i bostadsaktiebolag så att praxis blir så enhetlig som möjligt. Revisorer och verksamhetsgranskare lämnar alltid separata berättelser. Verksamhetsrevisornas skadeståndsansvar ska bestämmas på motsvarande sätt som ansvaret för föreningarnas styrelsemedlemmar och revisorer.

Den föreslagna regleringen av verksamhetsgranskningen är inte lika detaljerad som den gamla revisionslagen som tillämpas på lekmannarevision, och inte heller lika detaljerad som den verksamhetsgranskning som föreslås i propositionen om lagen om bostadsaktiebolag. Principerna för den föreslagna regleringen och huvudreglerna för granskningen och berättelsens innehåll motsvarar dock den reglering som föreslås i fråga om lagen om bostadsaktiebolag. Den regleringsmetod som valts överensstämmer med förhållandet att föreningarnas förvaltning inte är detaljreglerad i föreningslagen.

Kravet som gäller boningsorten för styrelsemedlemmar i politiska föreningar

Det föreslås att föreningslagen ska ändras så att den särskilda bestämmelsen som gäller boningsorten för styrelsemedlemmar i politiska föreningar slopas och att motsvarande bestämmelse i stället införs i partilagen (10/1969). Av ändringen följer att det blir möjligt att till styrelsemedlem i en medlemsförening eller en medlemsorganisation till ett registrerat parti välja en person som stadigvarande är bosatt i utlandet. Enligt gällande föreningslag ska dock styrelseordföranden i en sådan organisation eller förening vara bosatt i Finland, om inte Patent- och registerstyrelsen beviljar dispens. Detsamma gäller boningsorten för styrelsemedlemmar i andra föreningar där det egentliga syftet är att påverka politiska angelägenheter.

För medlemmarna i partistyrrelser förblir kravet avseende boningsorten oförändrat.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna bestämmelserna om deltagande i föreningsmöten och fullmäktigemöten har inga betydande ekonomiska konsekvenser för föreningarna. Bestämmelserna om beslutsfattandet innebär att föreningarna får större möjligheter än förut att själva välja vilka beslutsförfaranden som får användas. Valet påverkas självfallet av bl.a. kostnaderna för de beslutsformer som ska användas och för de tekniska lösningar som dessa kräver. Den större valfriheten kan i vissa fall leda till kostnadsinbesparingar för föreningarna. Däremot kan inbesparingarna bli sällsyntare eller mindre i de politiska partierna och i deras medlemsorganisationer och medlemsföreningar, eftersom det åtminstone inom den närmaste framtiden kan bli dyrare att ordna distansdeltagande som får ske endast under pågående möte än det distansdeltagande före möte som blir möjligt för andra föreningar. I de fall där distansdeltagande tillåts också före möte kommer största delen av invånarna i Finland att kunna använda denna möjlighet genom de kommunikationsmedel som de har tillgång till i dagens

läge. Deltagande endast under pågående möte kan däremot, åtminstone under den närmaste tiden, förutsätta att medlemmarna satsar mer på datakommunikationer eller på användningen av sådan apparatur.

Den föreslagna regleringen av styrelsemedlemmarnas uppgifter motsvarar gällande rättsläge och ändrar sålunda inte på ansvaret. Den tydligare regleringen gör det möjligt för styrelsemedlemmarna och föreningsmedlemmarna samt för revisorerna, verksamhetsgranskarna och föreningarnas intressegrupper att lättare få en riktig bild av styrelsemedlemmarnas uppgifter och ansvar utan ingående föreningsrättsliga kunskaper.

Den utvidgade skyldigheten att anlita CGR- och GRM-revisorer kommer att något öka utgifterna för revision i de föreningar där balansomslutningen är 100 000—340 000 euro, omsättningen eller motsvarande intäkter är 200 000—680 000 euro eller där antalet anställda i snitt är fler än 4—10. En del av dessa föreningar använder dock redan i dag CGR- eller GRM-revisorer på grund av villkoren som gäller för föreningens bidrag eller av något annat skäl som hör samman med verksamheten eller medlemmarnas behov av information.

Bestämmelserna om verksamhetsgranskning underlättar fortsatt praxis med god lekmanrevision, vilket betyder att de nya bestämmelserna inte har några betydande ekonomiska konsekvenser i jämförelse med dagens läge. Även övergångsskedet för förändringen ska skötas så att föreningarna inte blir tvungna att ändra sina stadgar. Föreningarna får sålunda inga särskilda kostnader till följd av de ändrade bestämmelserna.

Uppluckringen av bestämmelsen om boningsorten för styrelsemedlemmarna i partiernas medlemsföreningar och medlemsorganisationer gör det lättare att välja styrelsemedlemmar i medlemsföreningar och medlemsorganisationer som arbetar i utlandet och underlättar styrelsearbetet. Även förvaltningskostnaderna kommer att minska i någon mån.

3.2 Konsekvenser för myndigheterna

De föreslagna möjligheterna som ger föreningarna rätt att i stadgarna bestämma om

vissa saker på ett sätt som inte tidigare kommit i fråga kan efter en tid leda till en liten ökning av stadgeändringar i föreningarna. Detta kan påverka antalet ärenden som ska handläggas i registermyndigheten. Man kan dock göra bedömningen att denna konsekvens kommer att bli så ringa att den inte kommer att ha någon väsentlig betydelse för arbetet i föreningsregistret. Konsekvenserna för föreningsregistret till följd av ändringen i fråga om kravet på boningsort blir också små.

3.3 Övriga samhällliga konsekvenser

Att bestämmelserna om beslutsfattandet i föreningar förs upp till en nivå som passar den tekniska utvecklingen, ökar medborgarnas möjligheter att delta liksom också deras deltagande i organisationsverksamhet. Ändringarna har betydelse särskilt för unga människors deltagande i organisationsverksamhet. Det är dock svårt att förutsäga hur stor konkret betydelse en enskild lagändring av denna typ kommer att ha för aktiveringen av medborgarverksamheten.

Att styrelsernas uppgifter klarläggs främjar öppenheten och ansvarsfullheten hos föreningsverksamheten. Enligt de föreslagna bestämmelserna kommer styrelsemedlemmarna och de som överväger uppdraget liksom också föreningsmedlemmarna och intressegrupperna att få det lättare att ta reda på uppgifterna och ansvaret för styrelsemedlemmar.

De skärpta kraven avseende föreningsrevision innebär att det oftare än hittills blir en auktoriserad revisor som ska intyga lagligheten hos föreningens bokföring, bokslut och förvaltning. Bestämmelserna om föreningarnas verksamhetsgranskning säkerställer att granskningen av föreningarnas ekonomi och förvaltning också i fortsättningen kan göras på det för varje förening mest ändamålsenliga sättet med hänsyn till föreningens såväl inre som yttre behov. Bestämmelserna garanterar sålunda en så störningsfri fortsättning som möjligt på organisationsverksamheten, som är viktig med hänsyn till medborgarsamhället.

Genom uppluckringen av kravet som gäller styrelsemedlemmarnas boningsort kan t.ex. finländare som flyttat utomlands lättare och

på ett mer öppet sätt än i dag delta i förvaltningen av den egna lokalföreningen. Ändringen kan bidra till att öka utlandsfinländarnas intresse för samhällelig verksamhet som syftar till att påverka politiska angelägenheter.

4 Beredningen av propositionen

4.1 Beredningskedan

I samband med politikprogrammet för medborgarinflytande (Matti Vanhanens första regering) samt i statsrådets principbeslut (8.3.2007) som tryggar medborgarorganisationernas verksamhetsförutsättningar och i rapporten av Medborgarsamhället 2006 - kommissionen (Mot ett aktivt medborgarskap JM:s publikationer 2005:14) fokuserades behovet av en granskning av föreningslagen. Enligt programmet för Matti Vanhanens andra regering ska föreningslagen revideras i synnerhet i fråga om de delar som gäller förvaltning och revision samt sätten att delta i beslutsfattandet så att lagen bättre motsvarar de krav som en modern organisations- och medborgarverksamhet ställer.

I justitieministeriet färdigställdes som tjänsteärende en promemoria om behovet av en översyn av föreningslagen 16.3.2007. Våren 2007 skickades den ut på bred remiss (till 46 instanser, 37 svar). De svarande ansåg i regel att det inte fanns något behov av en totalreform av föreningslagen eller för någon annan större reform (http://www.om.fi/sv/Etusivu/Valmisteilla/La_kihankkeet/Yhtioikeus/1172045285650). Justitieministeriet tillsatte en arbetsgrupp den 8 november 2007 med uppdraget att bereda ett förslag om granskning av föreningslagen.

Arbetsgruppen föreslog i sitt betänkande den 12 juni 2008 en ändring av föreningslagen så att det i stadgarna ska kunna bestämmas om distansdeltagande i föreningsmöte eller fullmäktigemöte, genom t.ex. datakommunikation eller något annat tekniskt hjälpmedel. Det föreslås också bli möjligt att i stadgarna bestämma om användning av tekniskt hjälpmedel i sådana situationer där medlemmarna redan i dagens läge får utöva beslutanderätt vid olika omröstningstillfällen eller per post. Dessutom föreslog arbetsgrup-

pen att små föreningar ska befrias från revisionskyldigheten och att den nuvarande lekmannarevisionen ska ersättas med en verksamhetsgranskning som får utföras av någon annan än en CGR- eller GRM-revisor. Verksamhetsgranskningen blir precis som revisionen en lagenlighetskontroll, men den föreslagna regleringen var mer allmän än bestämmelserna i revisionslagen. Arbetsgruppen föreslog också att föreningslagen skulle få bestämmelser om ett nytt lagstadgat organ, dvs. en verkställande direktör för att sköta och ansvara för det dagliga arbetet i föreningen. Enligt förslaget skulle det bli frivilligt att ta ett sådant organ i bruk och bestämmelserna om organet skulle inskrivas i föreningens stadgar. I betänkandet föreslogs också andra smärre preciseringar av föreningslagen. Arbetsgruppen ansåg att det till följd av ramarna för arbetsgruppens uppdrag behövdes ett separat förslag om uppluckring av kravet avseende boningsorten för styrelsemedlemmar i föreningar vars egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter, om användningen av andra språk än svenska och finska i föreningens stadgar och om föreningsfusioner. Avvikande meningar antecknades till arbetsgruppens betänkande. De gällde bl.a. distansdeltagande i föreningsmöte före och efter mötet och nödvändigheten av de nya bestämmelserna om verksamhetsgranskning och dessa bestämmelsers icke-tvingande natur och utförlighet. Avvikande meningar anmälades också i fråga om nödvändigheten av bestämmelserna om verkställande direktör (http://www.om.fi/sv/Etusivu/Valmisteilla/La_kihankkeet/Yhtioikeus/1172045285650).

4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

I början av oktober 2008 skickades betänkandet på remiss. Svar begärdes in senast 12.1.2009 av 51 partier, andra organisationer, föreningar, myndigheter, bidragsgivare och organ som tillhandahåller administrativa tjänster för föreningar. På justitieministeriets webbplats fanns dessutom en för alla öppen möjlighet att lämna kommentarer. Sammanlagt kom 83 svar in. En sammanfattning av

kommentarerna finns på justitieministeriets webbplats (<http://www.om.fi/sv/Etusivu/1238674731933>).

Regeringens proposition har utarbetats i justitieministeriet som tjänsteuppdrag. Arbetsgruppens betänkande och remissutfallet samt de överläggningar som fördes med partierna och andra organisationer under sommaren och hösten 2009 har utgjort underlag för arbetet. Ett utkast till propositionen översändes till remissorganen i november 2009.

Tre fjärdedelar av de svarande förhöll sig positivt till distansdeltagande genom datakommunikation under pågående möte. Ett deltagande före eller efter det egentliga mötet mötte stort motstånd, men en del av de svarande ansåg dock att distansdeltagande före mötet kunde godtas.

Största delen av de svarande är beredda att ersätta lekmannarevisionen med verksamhetsgranskning. En majoritet vill ha kvar någon form av granskning också i små föreningar.

De flesta svarandena tror inte att bestämmelser om en verkställande direktör skulle förbättra föreningarnas möjligheter att välja den förvaltningsmodell som passar dem bäst. De flesta ansåg att en sådan förvaltningsmodell inte passar i föreningar.

Nästan hälften av de svarande antingen motsatte sig eller ansåg det vara problematiskt eller onödigt att föreningslagen skulle få en uttrycklig bestämmelse om enhälligt beslut av medlemmarna utan formellt möte. Å andra sidan understöddes eller godtogs tanken av en tredjedel av de svarande. Ungefär hälften av de svarande understödde att det i lagen skulle anges att styrelsen är skyldig att se till att kontrollen av bokföringen och medelsförvaltningen är ordnad på lämpligt sätt. En fjärdedel av de svarande motsatte sig förslaget.

Utöver de frågor som togs upp i betänkandet efterlyste en del svaranden en uppluckring av kravet avseende boningsort för styrelsemedlemmar i partiernas medlemsföreningar och bestämmelser om föreningsfusioner.

Utifrån de synpunkter som framkommit efter remissutfallet och remissrundan har arbetsgruppens förslag ändrats så att distansdeltagande i föreningsmöte eller fullmäktigemöte tillåts endast före eller under mötet. I politiska föreningar tillåts distansdeltagande endast under själva mötet. Dessutom blir verksamhetsgranskningen obligatorisk också i små föreningar, om föreningen inte har någon auktoriserad revisor. Det föreslås att kravet avseende boningsorten för styrelsemedlemmar i politiska föreningar slopas och att ett motsvarande krav i stället skrivs in i partilagen. Till skillnad från arbetsgruppens förslag föreslås inga bestämmelser om verkställande direktörer för föreningar.

5 Samband med andra propositioner

I regeringens proposition om en ny lag om bostadsaktiebolag, som för närvarande behandlas i riksdagen, föreslås bestämmelser om verksamhetsgranskning av bostadsaktiebolag. Om det behövs ska man vid riksdagsbehandlingen av föreliggande proposition och i samband med riksdagsbehandlingen av lagen om bostadsaktiebolag se till att bestämmelserna om verksamhetsgranskningen harmoniseras i tillämpliga delar med hänsyn till verksamhetsgranskningens delvis olika mål och skillnaderna i lagstiftningsteknik i föreningslagen och lagen om bostadsaktiebolag. Dessutom ingår det i nämnda proposition ett förslag till lag om ändring av 57 § i revisionslagen. Ett förslag till lag om ändring av 57 § i revisionslagen ingår också i denna proposition.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Föreningslagen

8 §. *Stadgar.* Det föreslås att också verksamhetsgranskare som avses i 38 a § ska skrivas in i paragrafen. I en förenings stadgar ska verksamhetsgranskare regleras på motsvarande sätt som revisorer. I stadgarna ska antalet verksamhetsgranskare, eller deras minimi- och maximiantal, och deras mandattid anges. Dessutom ska i stadgarna anges när verksamhetsgranskarna ska väljas. Enligt övergångsbestämmelserna kommer ikraftträdandet av lagen dock inte att förutsätta att föreningarna ändrar sina stadgar.

17 §. *Medlemmarnas beslutanderätt.* I paragrafens 2 mom. föreslås nya bestämmelser om medlemmarnas distansdeltagande i föreningsmöte. Distansdeltagandet får ske före mötet eller under mötet genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel. Det ska också vara möjligt att delta per post. Om föreningens egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter ska distansdeltagandet vara tillåtet endast under själva mötet.

Distansdeltagande ska inte kunna ersätta traditionella föreningsmöten. Det blir i stället fråga om en deltagandeform som föreningen kan erbjuda sina medlemmar utöver deltagande i vanligt möte. Detta betyder att föreningarna inte får avstå från föreningsmöten som hålls på traditionellt sätt. De får t.ex. inte heller begränsa medlemmarnas möjligheter att delta i sådana möten. Bestämmelser om hur mötesformaliteter får förbigås när medlemmarna är enhälliga föreslås i 4 mom.

En förutsättning för distansdeltagande är att det finns bestämmelser om detta i stadgarna. I stadgarna ska också villkoren för distansdeltagande anges. Här är möjligheterna många. Meningen är att föreningarna ska få så fria händer som möjligt att besluta när och hur distansdeltagande används. I stadgarna kan det t.ex. anges att man får delta i möten genom något bestämt tekniskt hjälpmedel eller att distansdeltagande är möjligt endast i

fråga om vissa möten, t.ex. höstmötet. Det blir också möjligt att bestämma t.ex. att beslutet om eventuellt distansdeltagande ska vara en uppgift för föreningens styrelse, helt eller delvis. I stadgarna kan det också anges att medlemmarnas rätt till distansdeltagande gäller generellt och i alla sammanhang.

Enligt den föreslagna 30 § ska de bestämmelser om distansdeltagande som kompletterar lagen och stadgarna skrivas in i omröstnings- och valordningen. Eftersom det i regel inte är möjligt att på ett säkert sätt bedöma hur tekniken kommer att utvecklas, bör det därför i de flesta fall anses ändamålsenligt att man i stadgarna endast bestämmer om användningen av vissa deltagandeformer på ett relativt allmänt plan och skriver in närmare bestämmelser om detta i omröstnings- och valordningen. Till den del föreningens stadgar eller omröstnings- och valordning inte har några bestämmelser om detta, är det i regel styrelsen som fattar de praktiska besluten i samband med distansdeltagande, om inte föreningsmötet eller fullmäktige tar över denna fråga.

Olika former av distansdeltagande är inte exkluderande utan de kan även användas parallellt. Det blir t.ex. möjligt att använda distansdeltagande per post och genom datakommunikation eller genom datakommunikation och något annat tekniskt hjälpmedel.

Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt att delta på distans samtidigt som ett fysiskt möte pågår (deltagande i realtid), men också under en viss tid före det fysiska mötet (deltagande på förhand). Distansdeltagande per post ska t.ex. i praktiken alltid ske före mötet. Innan distansdeltagande tas i bruk bör föreningarna dock noga överväga vilka problem som distansdeltagandet kan förorsaka, t.ex. med hänsyn till att beslutssituationen kan ändras under mötet till följd av att medlemmarna använder sig av sin initiativrätt. I praktiken kommer distansdeltagandet sannolikt att kunna tillämpas bäst på val eller beslutsfattande i sådana andra frågor där man på förhand med stor säkerhet känner till de olika alternativen. I föreningarnas stadgar

kan man självfallet besluta att endast distansdeltagande i realtid ska komma i fråga.

En förutsättning för att distansdeltagande ska användas är att de deltagande medlemmarnas identitet och rösträkningen kan kontrolleras på motsvarande sätt som vid möten som hålls på det traditionella sättet. Det förutsätts sålunda inte att dessa frågor kan kontrolleras med fullständig säkerhet. Det förutsätts inte heller att de medlemmar som deltar på distans i föreningens möten ska kunna använda t.ex. sin rätt att ställa frågor eller att yttra sig. Det väsentliga är att medlemmarna kan delta i en omröstning på ett tillförlitligt sätt genom den metod som används. Det tekniska hjälpmedel som avses i bestämmelsen kan t.ex. vara bild- eller ljudförbindelse i realtid. Också andra sätt för distansdeltagande än t.ex. datakommunikation som förmedlar bild och ljud i realtid, eller deltagande per post kan komma i fråga, om de ovan nämnda villkoren uppfylls.

Olika slag av störningar kan förekomma i de tekniska arrangemangen för distansdeltagande. En del av störningarna kan eventuellt åtgärdas genom att man t.ex. avbryter mötet för den tid som reparationer pågår. Det är dock tänkbart att störningarna leder till att en del av medlemmarna blir utan möjlighet att delta i mötet. Vilken betydelse denna typ av störningar ska ha för beslutens giltighet måste avgöras från fall till fall och enligt de principer som utvecklats inom associationsrätten och rättspraxis (se HD 2007:42).

De bestämmelser om distansdeltagande som föreslås till momentet gäller också fullmäktigemöten enligt 21 § i föreningslagen.

Det föreslås att paragrafens 3 mom. ska få bestämmelser om medlemsomröstning vid särskilda omröstningstillfällen eller per post. Dessa bestämmelser ingår i 2 mom. i gällande föreningslag. Bestämmelserna kompletteras så att medlemsomröstning också ska kunna ordnas genom dataförbindelse eller med något annat tekniskt hjälpmedel, om så bestäms i stadgarna. Inga ändringar föreslås i fråga om användningsområdet för medlemsomröstning, dvs. medlemsomröstning ska inte heller i fortsättningen kunna användas i frågor som enligt 23 § 1 mom. alltid ska avgöras vid föreningsmöte eller fullmäktigemö-

te. Av tydlighetsskäl påpekas detta uttryckligen i momentet.

Meningen är att också 3 mom. ska tolkas smidigt så att föreningen fritt får sammanföra olika former av beslutsfattande. Beslut som avses i momentet ska sålunda kunna fattas parallellt vid särskilda omröstningstillfällen, per post och genom datakommunikation. Det finns inte heller något hinder för att man i någon fråga sammanför beslut vid föreningsmöte enligt 2 mom. med andra sätt att fatta beslut enligt 3 mom., om det med hänsyn till bestämmelsen i 23 § är möjligt.

Om det i stadgarna finns bestämmelser om sådant beslutsfattande genom något tekniskt hjälpmedel som avses i momentet, ska enligt den föreslagna 30 § de nödvändiga kompletterande bestämmelserna till lagen och stadgarna skrivas in i omröstnings- och valordningen.

Det föreslås att paragrafens 4 mom. ska få en ny klarläggande bestämmelse om medlemmarnas enhälliga beslut som förbigår alla andra mötesformaliteter. Detta skulle i huvudsak motsvara liknande bestämmelser i aktiebolagslagen och lagen om andelslag och inte medföra någon väsentlig ändring av gällande rättsläge. För att undvika onödiga problematiska situationer ska ett villkor för sådant beslutsfattande bli att samtliga medlemmar undertecknar beslutet. I praktiken kommer bestämmelsen att tillämpas endast i de allra minsta föreningarna.

19 §. Förbundsomröstning. Av tydlighetsskäl föreslås till paragrafens 1 mom. ett tillägg enligt vilket förbundsomröstning inte får användas för frågor enligt 23 § 1 mom. Motsvarande förtydligande föreslås till 17 § 3 mom.

Meningen är att paragrafens 2 mom. ska kompletteras så att förbundsomröstning ska kunna förrättas inte bara vid särskilda omröstningstillfällen eller per post utan också genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel. Detsamma föreslås i 17 § 3 mom. i fråga om medlemsomröstning. Om det i stadgarna finns bestämmelser om förbundsomröstning genom datakommunikation ska enligt 30 § kompletterande bestämmelser till lagen och stadgarna tas in i omröstnings- och valordningen.

22 §. Andra sätt att fatta beslut. Den föreslagna ändringen beaktar deltagande i beslutsfattandet genom tekniskt hjälpmedel.

23 §. Frågor som ska avgöras vid möte. Enligt förslaget kompletteras paragrafen så att även val eller avsättning av verksamhetsgranskare ska beslutas vid föreningsmöte eller fullmäktigemöte på motsvarande sätt som i fråga om revisorer.

24 §. Möteskallelse. Det föreslås att paragrafen ska kompletteras med bestämmelser om de frågor som ska nämnas i möteskallelsen, om det är möjligt att delta på distans i mötet. I dessa fall ska möjligheten till distansdeltagande nämnas i möteskallelsen. Endast ett allmänt omnämnande av detta behövs i kallelsen, om närmare uppgifter om deltagandet finns att få t.ex. på ett sätt som anges i kallelsen. Om yttranderätten för den som deltar på distans är begränsad på något sätt, ska även detta anges i kallelsen. Det föreslås också att paragrafen av tydlighetsskäl ska delas upp i tre moment.

26 §. Jäv vid föreningsmöte. Meningen är att paragrafens 2 mom. ska kompletteras så att val och avsättning av verksamhetsgranskare jämföras med val och avsättning av revisorer i fråga om jäv för beslutsfattaren.

27 §. Beslutsförfarande. I den föreslagna ändringen beaktas deltagande i beslut genom tekniskt hjälpmedel.

28 §. Val. I den föreslagna ändringen beaktas deltagande i beslut genom tekniskt hjälpmedel.

29 §. Förrättande av val. Meningen är att paragrafens 4 mom. ska kompletteras så att det vid omröstning genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel ska användas ett tekniskt förfarande med samma verkningar som omröstning med slutna sedlar, dvs. ett sätt där det som skrivits på röstsedeln förblir hemligt på ett sätt som motsvarar förfarandet vid omröstning med slutna sedlar. Detta bör tekniskt sett kunna genomföras så att rösträkningens riktighet inte riskeras. Om detta föreslås bestämmelser i 17 § 2 mom.

30 §. Omröstnings- och valordning. De ändringar som föreslås gäller hur deltagande genom tekniska hjälpmedel ska beaktas i bestämmelserna om omröstnings- och valordning. Om tekniska hjälpmedel används vid

beslutsfattandet i en förening ska alltså nödvändiga bestämmelser som kompletterar lagen och stadgarna inskrivas i omröstnings- och valordningen, oberoende av om det är fråga om distansdeltagande i föreningsmöte eller förbundsmöte eller i något annat beslutsfattande genom tekniska hjälpmedel.

31 §. Uppsättande av protokoll. I paragrafens 2 mom. beaktas deltagande i beslut genom tekniskt hjälpmedel.

32 §. Klanderbara beslut. I paragrafens 2 mom. beaktas deltagande i beslut genom tekniskt hjälpmedel.

35 §. Styrelsen. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att där av tydlighetsskäl uttryckligen bestäms om styrelsens uppgifter vad gäller bokföring och medelsförvaltning. Till sin innebörd motsvarar förslaget gällande rättsläge. Den föreslagna formuleringen motsvarar bestämmelserna i aktiebolagslagen och lagen om andelslag och motsvarande uppgifter för styrelsen och verkställande direktören. Paragrafens 2 mom. motsvarar gällande lag.

Det föreslås att paragrafens 3 mom. ska ändras så att det inte längre ingår bestämmelser i föreningslagen om särskilda krav avseende boningsorten för styrelsemedlemmar i politiska föreningar. Det föreslås att motsvarande krav inskrivs i partilagen (ny 7 a §). Av ändringen följer att till styrelsemedlem i t.ex. ett partis medlemsförening eller medlemsorganisation får väljas en person som är bosatt utomlands. Ordföranden ska däremot fortsättningsvis vara bosatt i Finland, om inte Patent- och registerstyrelsen beviljar rätt att avvika från detta. Medlemmarna av partistyrrelser ska fortsättningsvis vara bosatta i Finland.

38 §. Revision. Det föreslås att paragrafen ändras så att hänvisningen till revisionslagen ändras till att gälla den nya revisionslagen från 2007. Samtidigt slopas skyldigheten att välja minst en revisor och en revisorssuppleant. Bestämmelsen har blivit onödig eftersom dessa krav ingår i den nya revisionslagen. Enligt övergångsbestämmelsen ska de föreslagna bestämmelserna om revision tillämpas på granskning avseende räkenskapsperioder som börjar efter det att lagen har trätt i kraft.

38 a §. Verksamhetsgranskning. I paragrafen föreslås bestämmelser om den verksam-

hetsgranskning som ska ersätta lekmanrevisionen. Bestämmelser föreslås om valet av verksamhetsgranskare, om verksamhetsgranskarnas behörighet och jäv och om verksamhetsgranskningen och verksamhetsgranskningens berättelse. Dessutom ska revisionslagen tillämpas på verksamhetsgranskningen om val av verksamhetsgranskare försummas och i fråga om föreningsstyrelsens skyldighet att bistå verksamhetsgranskaren, verksamhetsgranskarens närvaro vid möte och verksamhetsgranskarens tystnadsplikt.

Enligt paragrafens 1 mom. ska föreningen ha en verksamhetsgranskare, om den inte har en revisor. Med revisor avses en auktoriserad revisor enligt gällande revisionslag. Enligt övergångsbestämmelsen tillämpas de föreslagna bestämmelserna om revision på revision avseende räkenskapsperioder som börjar efter det att lagen trätt i kraft. Om en förening inte är skyldig att välja en revisor enligt revisionslagen, ska föreningen på basis av bestämmelser om revisorer och revision som införts i stadgarna före den nu föreslagna lagens ikraftträdande välja en verksamhetsgranskare eller en revisor som avses i revisionslagen. Stadgarnas bestämmelser om revision anses då gälla revisionen eller verksamhetsrevisionen.

Antalet verksamhetsgranskare kan fastställas i stadgarna. Om en förening har en revisor, utför verksamhetsgranskaren sitt separata granskningsuppdrag vid sidan av revisorn.

I momentet fastställs dessutom att en suppleant ska väljas för verksamhetsgranskaren i enlighet med bestämmelserna om revisorsuppleant i revisionslagen.

I paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om behörighetsvillkoren för verksamhetsgranskare och om kravet på oberoende. Behörighetsvillkoren för verksamhetsgranskare är i princip desamma som de allmänna behörighetsvillkor som fastställs för revisorer i revisionslagen. En verksamhetsrevisor får inte vara en juridisk person. Han eller hon får inte vara omyndig, försatt i konkurs eller ha begränsad handlingsbehörighet på annat sätt.

Enligt förslaget ska en verksamhetsgranskare ha den ekonomiska och juridiska sakkunskap som med hänsyn till föreningens verksamhet behövs för uppgiften.

Enligt förslaget ska verksamhetsgranskaren vara oberoende vid utförandet av verksamhetsgranskning. Verksamhetsgranskaren ska också i övrigt vara fri att yttra sig oberoende av yttre faktorer. Detta betyder att personer som deltagit i handläggningen av den fråga som ska granskas, t.ex. i egenskap av styrelsemedlemmar eller funktionärer, inte får vara verksamhetsgranskare. Detsamma gäller personer med en nära relation till dessa. Enligt förslaget får en föreningsmedlem i regel väljas till verksamhetsgranskare. Syftet med bestämmelsen är att förhindra att en person granskar sin egen eller en närståendes verksamhet i egenskap av verksamhetsgranskare. Beroendet kan uppkomma till följd av någon bestämd situation eller mer svåröverskådliga influenser som leder till risk för att en objektiv verksamhetsgranskning inte kan genomföras. Verksamhetsgranskarens oberoende bedöms från fall till fall. Vid bedömningen kan man ta hänsyn till vad som skulle betraktas som objektivt och opartiskt agerande av en utomstående. Oberoendet bedöms i förhållande till verksamhetsgranskarens uppdrag. Endast omständigheter som med hänsyn till uppdraget medför betydande risk för oberoendet innebär att en person inte kan komma i fråga som verksamhetsgranskare. Oberoendet ifrågasätts i situationer som motsvarar de situationer där en revisor ska vägra att ta emot ett uppdrag, avstå från uppdraget eller vidta åtgärder som garanterar oberoendet. Om de omständigheter som hotar oberoendet ska anses betydelselösa som helhet betraktade, behöver den som väljs till verksamhetsgranskare inte vägra att ta emot uppdraget eller avstå från det.

Bland annat följande kan utgöra en risk för oberoendet:

- verksamhetsgranskaren har ekonomiska förbindelser till föreningen utöver det som gäller föreningens dagliga verksamhet,
- granskningen gäller verksamhetsgranskarens egen verksamhet,
- verksamhetsgranskaren agerar för eller emot föreningen i en rättegång,
- verksamhetsgranskaren har en nära relation till en person i föreningens ledning eller en person som har deltagit som anställd i föreningen i det ärende som granskningsuppdraget gäller,

– bokföringen och/eller bokslutet har upprättats av någon som arbetar vid samma bokföringskontor.

I regel kan man anta att verksamhetsgranskaren själv märker de situationer som kan utgöra ett hot mot oberoendet, antingen före eller efter det att han eller hon har tagit emot uppdraget.

Enligt paragrafens 3 mom. ska regionförvaltningsverket på anmälan förordna en verksamhetsgranskare, om ingen granskare valts enligt den föreslagna lagen och föreningens stadgar. Förslaget motsvarar bestämmelserna i revisionslagen om förordnande av revisor i sådana fall där någon revisor inte har valts enligt revisionslagen och stadgarna.

I paragrafens 4 mom. finns bestämmelser om verksamhetsgranskningen och verksamhetsgranskningsberättelsen och om hur den ska ges till det föreningsmöte eller fullmäktigemöte som beslutar om bokslutet.

I praktiken skiljer sig verksamhetsgranskningen, särskilt i fråga om granskningen av bokföring och bokslut, betydligt från en revision, bl.a. på grund av att det inte förutsätts att en verksamhetsgranskare ska ha studerat redovisning och revision. Han eller hon behöver inte heller ha vare sig erfarenhet av revision eller revisionsexamen och de detaljerade internationella standarder som gäller för revision tillämpas inte heller på verksamhetsgranskningar.

I praktiken ska en verksamhetsrevisor främst titta på hur föreningens förvaltning har ordnats och hur medlemmarnas likabehandling har genomförts. Verksamhetsrevisorn ska också titta på den allmänna lämpligheten hos bokföring och bokslut liksom också på lämpligheten av ledningens förmåner och åtgärder inom den närmaste kretsen. Verksamhetsgranskningen ska ske i den omfattning som föreningens verksamhet kräver och i fråga om bokföringen och bokslutet gäller den i princip följande:

– att de inkomster, utgifter och finansieringsposter som framgår av bokföringen hör till föreningen och att det kan antas att de införts på ett heltäckande sätt i bokföringen,

– att intäkter, kostnader, tillgångar, eget kapital, skulder och säkerheter som förening-

en lämnat i allt väsentligt framgår av bokslutet och

– att de för periodiseringen och allokeringen väsentliga intäkterna och kostnaderna i allt väsentligt hanterats korrekt i bokslutet.

I fråga om föreningens verksamhetsberättelse är syftet med granskningen att klarlägga om verksamhetsberättelsen innehåller åtminstone de uppgifter som bokföringslagen förutsätter och att uppgifterna i allt väsentligt motsvarar de iakttagelser som gjorts under granskningen.

Förvaltningen granskas också i den omfattning som föreningens verksamhet förutsätter. Syftet är att ta reda på om förvaltningen generellt sett har ordnats på lämpligt sätt. Granskningen gäller i princip följande:

– har föreningens förvaltning ordnats på ett godtagbart sätt, t.ex. ledningen och uppföljningen av verksamheten, likviditetsuppföljningen, indrivningen av avgifter, godkännandet och betalningen av fakturor, bokföringen, medelsförvaltningen och eventuell pantsättning samt skötseln av försäkringar och lagstadgade eller avtalsbaserade skyldigheter och föreningens informationssystem och medlemsförteckning,

– har arvoden och andra förmåner till föreningens styrelse utgivits i enlighet med de principer som föreningsmötet antagit och gäller sedvanliga villkor för avtal och andra transaktioner med närstående parter och

– behandlas medlemmarna jämlikt i föreningens verksamhet.

Om det i en förening har vidtagits exceptionella åtgärder, förutsätter detta i regel en mer ingående granskning än normalt. I fortsättningen kan god verksamhetsgransknings-sed formuleras t.ex. i rekommendationer som utfärdas av olika organisationer, i beslut av föreningsmötet och genom rättspraxis. I praktiken kan även god revisionssed i tillämpliga delar påverka utvecklingen av sättet att utföra verksamhetsgranskning, t.ex. till de delar som revisionsseden klarlägger de vanligaste principerna för utomstående granskning eller där revisionsseden också beaktas i rekommendationer som gäller verksamhetsgranskning. Meningen är att verksamhetsgranskningen i princip ska vara en årlig granskning, om inte föreningsmötet beslutar annorlunda eller särskilda skäl talar för

granskningsåtgärder under pågående räkenskapsperiod.

En verksamhetsgranskare ska avge en skriftlig verksamhetsgranskningsberättelse om sin granskning till det möte som fastställer bokslutet. I berättelsen ska anges vilket bokslut den gäller. Om en förening har flera verksamhetsgranskare får de lämna en gemensam berättelse.

I berättelsen ska finnas ett utlåtande som anger om bokslutet i allt väsentligt innehåller föreningens intäkter, kostnader, tillgångar, eget kapital, skulder och säkerheter som lämnats. Utlåtandet om sambandet mellan bokföringen och bokslutet är viktigt för föreningsmedlemmarna eftersom de i allmänhet inte har möjlighet att på något annat sätt försäkra sig om att bokslutet bygger på bokföringen. Kravet är lindrigare än kravet i gällande lag som föreskriver att också en lekmanarevisor ska ge ett utlåtande om bokslutets förenlighet med gällande bestämmelser och om bokslutet ger korrekt och tillräcklig information om föreningens verksamhetsresultat och ekonomiska ställning på det sätt som avses i bokföringslagen. En bestämmelse som motsvarar det som nu föreslås ingår också i förslaget till ny lag om bostadsaktiebolag.

I granskningsberättelsen ska det också påpekas om det vid granskningen kommit fram att en styrelsemedlem eller funktionär har gjort sig skyldig till en handling eller försummelse som kan leda till skadeståndsskyldighet gentemot föreningen eller om någon i ledningen eller en funktionär har brutit mot föreningslagen eller stadgarna. Kravet motsvarar i stort det som bestäms om lekmanarevisorernas revisionsberättelse i gällande lag. En bestämmelse som motsvarar det som nu föreslås ingår också i förslaget till ny lag om bostadsaktiebolag.

En förening får dessutom i stadgarna eller genom beslut närmare bestämma om innehållet i granskningsutlåtandet. En verksamhetsgranskare får i sin berättelse också lämna andra sådana nödvändiga upplysningar som anknyter till uppdraget och som inte är till skada för föreningen. Verksamhetsrevisorns prövningsrätt begränsas av tystnadsplikten (5 mom.).

För att det ska vara möjligt för en verksamhetsgranskare att utföra uppdraget på lämpligt sätt, är det nödvändigt att styrelsen med stöd av 5 mom. har skyldighet att bistå verksamhetsgranskaren och att verksamhetsgranskaren har rätt att närvara vid möten där frågor som anknyter till hans eller hennes uppdrag tas upp. Verksamhetsgranskarens tystnadsplikt är också viktig. I momentet hänvisas det till denna del till bestämmelserna om revisor i 18, 19 och 26 § i revisionslagen. Med stöd av 19 § 2 mom. i revisionslagen har en revisor inte bara rätt utan också skyldighet att närvara vid ett möte som behandlar sådana frågor som kräver hans eller hennes närvaro. Eftersom verksamhetsgranskningen inte är en professionell syssla och eftersom behörighetsvillkoren för verksamhetsgranskare är klart lägre än för revisorer, ska verksamhetsrevisorerna vara skyldiga att delta i möten endast i exceptionella fall.

39 §. Skadeståndsskyldighet. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ska ändras så att även verksamhetsgranskare ska bli skadeståndsskyldiga gentemot dels föreningen, dels andra personer på det sätt som fastställs i paragrafen. Dessutom föreslås det att paragrafen av tydlighetsskäl ska få en bestämmelse om att revisorers skadeståndsskyldighet fastställs i 51 § i revisionslagen.

52 §. Ändringsanmälningar. Av tydlighetsskäl föreslås det att ordalydelsen i 3 mom. ändras så att den motsvarar ordalydelsen i 1 mom., dvs. styrelseordföranden omnämns uttryckligen också i 3 mom.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser. Utgångspunkten är att de nya bestämmelserna ska tillämpas genast när de träder i kraft. Eftersom det är möjligt att lagen träder i kraft under pågående räkenskapsperiod i en förening, föreslås det i 2 mom. i ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen att de nya bestämmelserna om verksamhetsgranskning ska tillämpas först på de räkenskapsperioder som börjar efter det att lagen har trätt i kraft. Om lagen träder i kraft under en förenings räkenskapsperiod och föreningen har en lekmanarevisor som revisor, ska de gamla bestämmelserna, dvs. bestämmelserna i den upphävda revisionslagen, tillämpas i sin helhet på revisionen avseende denna räkenskaps-

skapsperiod. Ändringen påverkar inte revision som utförs av auktoriserade revisorer enligt gällande revisionslag.

Enligt 3 mom. ska bestämmelserna i föreningens stadgar om revisor och revision i fortsättningen anses avse verksamhetsgranskare och verksamhetsgranskning, om en förening enligt den nya revisionslagen inte är skyldig att välja en auktoriserad revisor. Att lagen ändras förutsätter sålunda inte någon ändring av föreningens stadgar.

1.2 Revisionslagen

57 §. Övergångsbestämmelser. Det föreslås att paragrafen ska ändras så att bestämmelserna i den upphävda revisionslagen inte längre ska tillämpas på lekmanrevision i fråga om de räkenskapsperioder som börjar efter det att lagen trätt i kraft, eftersom dessa bestämmelser enligt vad som anförts ovan blir ersatta av de bestämmelser om verksamhetsgranskning som föreslås till föreningslagen.

1.3 Partilagen

Det föreslås att partilagen ska få en ny 7 a § enligt vilken boningsorten ska vara i Finland för styrelsemedlemmar i registrerade partier. Förslaget anknyter till att man avstår från kravet i 35 § 1 mom. i föreningslagen avseende boningsort för styrelsemedlemmarna i registrerade föreningar, även i fråga om styrelsemedlemmar i partiernas medlemsorganisationer och medlemsföreningar. Av ändringen följer att kravet avseende boningsort kvarstår som förut i fråga om dem som är medlemmar av partistyrelserna.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

De föreslagna ändringarna förutsätter vissa tekniska ändringar i föreningsregisterförordningen (506/1989).

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av föreningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i föreningslagen av den 26 maj 1989 (503/1989) 8 § 5 och 7 punkten, 17, 19 och 22 §, 23 § 1 mom. 4 punkten, 24 §, 26 § 2 mom., 27 § 1 mom. 2 punkten, 28 §, 29 § 4 mom., 30 §, 31 § 2 mom., 32 § 2 mom., 35 och 38 §, 39 § 1 mom. samt 52 § 1 och 3 mom.,
 av dem 35 § sådan den lyder i lag 894/2002, samt 38 § och 39 § 1 mom. sådana de lyder i lag 941/1994, samt
fogas till lagen en ny 38 a § som följer:

8 §

Stadgar

I föreningens stadgar skall nämnas

5) antalet styrelsemedlemmar, revisorer och verksamhetsgranskare i föreningen, eller deras minimi- och maximiantal, samt deras mandattid,

7) när föreningens styrelse, revisorer och verksamhetsgranskare ska väljas, bokslutet fastställas och beslut om ansvarsfrihet fattas,

17 §

Medlemmarnas beslutanderätt

Medlemmarna utövar sin beslutanderätt vid föreningsmötet.

I föreningens stadgar kan det bestämmas att medlemmarna under de förutsättningar som anges i stadgarna får delta i föreningsmötet per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel under pågående möte eller före mötet. Sådant deltagande förutsätter att deltaganderätten och riktigheten av rösträkningen kan kontrolleras på ett sätt som kan jämföras med de förfaranden som iakttas vid vanliga föreningsmöten. Om föreningens egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter, gäller

sådan deltaganderätt endast under själva mötet.

I stadgarna kan det bestämmas att medlemmarna i frågor som särskilt nämns i stadgarna utövar sin beslutanderätt vid särskilda omröstningstillfällen, per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel utan att komma samman till möte. Bestämmelsen får dock inte gälla frågor som nämns i 23 § 1 mom.

Om medlemmarna är enhälliga, får de fatta beslut i frågor som ska avgöras vid föreningsmöte utan att komma samman till möte. Beslutet ska fattas skriftligen, dateras och undertecknas av samtliga föreningsmedlemmar. På ett skriftligt beslut tillämpas i övrigt vad som gäller för protokoll från föreningsmöte.

19 §

Förbundsomröstning

I stadgarna kan det bestämmas att beslutanderätten i en förening som enligt stadgarna endast har föreningar eller enskilda personer och föreningar som medlemmar ska utövas genom förbundsomröstning. I stadgarna ska nämnas i vilka frågor eller under vilka förutsättningar förbundsomröstning tillämpas. Förbundsomröstning får inte gälla frågor som nämns i 23 § 1 mom.

Förbundsomröstning förrättas vid särskilda omröstningstillfällen, per post, genom data-

kommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel.

22 §

Andra sätt att fatta beslut

Om en i stadgarna nämnd fråga ska avgöras i föreningen vid en viss tidpunkt genom särskilda omröstningstillfällen, per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel utan att medlemmarna kommer samman till möte, och detta inte har skett, har en föreningsmedlem rätt att skriftligen kräva att styrelsen ska sköta om att beslutsfattandet ordnas. Har styrelsen trots kravet inte ordnat beslutsfattandet eller har kravet inte kunnat framställas till styrelsen, ska regionförvaltningsverket på ansökan av den medlem som krävt att beslutsfattande ska ordnas berättiga medlemmen att ordna omröstningen, poströstningen eller omröstningen med något tekniskt hjälpmedel på föreningens bekostnad eller vid vite ålägga styrelsen att göra det.

23 §

Frågor som skall avgöras vid möte

Vid föreningsmötet eller, om så bestäms i stadgarna, vid fullmäktigmötet skall beslutas om

4) val eller avsättning av styrelsen, styrelsemedlemmar, revisorer eller verksamhetsgranskare,

24 §

Möteskallelse

Föreningsmötet ska sammankallas så som stadgarna föreskriver. I kallelsen ska nämnas när och var mötet hålls.

Om medlemmarna har rätt att delta i mötet per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel, ska detta nämnas i möteskallelsen. Om yttrandet är begränsad för medlemmar som deltar i mötet per post eller med något tekniskt

hjälpmedel, ska också detta nämnas i möteskallelsen.

Vid mötet får beslut inte fattas i frågor som nämns i 23 § eller i liknande frågor, om inte de har nämnts i möteskallelsen.

26 §

Jäv vid föreningsmöte

En styrelsemedlem eller någon annan som har anförtrosts en uppgift som hör till föreningens förvaltning får inte rösta när beslut fattas om val eller avsättning av revisorer eller verksamhetsgranskare, fastställande av bokslut eller beviljande av ansvarsfrihet, om frågan gäller den förvaltning som han eller hon svarar för.

27 §

Beslutsförfarande

Som föreningens beslut gäller, om inte något annat följer av stadgarna,

2) vid lika röstetal, den mening som mötets ordförande meddelar att han eller hon omfattar eller, om omröstningen sker vid särskilda omröstningstillfällen, per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel utan att medlemmarna kommer samman till möte, den mening som vinner vid lottdragning, samt

28 §

Val

Val som förrättas vid ett möte sker som majoritetsval, om inte någon väljs enhälligt eller något annat har bestämts i stadgarna. Val som förrättas vid särskilda omröstningstillfällen, per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel utan att medlemmarna kommer samman till möte, sker som proportionella val, om inte något annat bestäms i stadgarna. Alla som har rätt att utöva beslutanderätt ska ga-

ranteras rätt att delta i kandidatnomineringen för valet.

29 §

Förrättande av val

Proportionella val förrättas med slutna sedlar, eller med motsvarande teknisk metod om datakommunikation eller något annat tekniskt hjälpmedel används. Vid lika röstetal avgör lotten.

30 §

Omröstnings- och valordning

Om en förenings beslutanderätt utövas vid särskilda omröstningstillfällen, per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel, ska föreningen för detta ändamål godkänna en omröstnings- och valordning. I denna ska sådana bestämmelser om röstning och val tas in som behövs för att komplettera denna lag och föreningens stadgar.

31 §

Uppsättande av protokoll

Om beslutanderätt utövas vid särskilda omröstningstillfällen, per post, genom datakommunikation eller med anlitande av något annat tekniskt hjälpmedel utan att medlemmarna kommer samman till möte, ska föreningens styrelse se till att ett daterat och av styrelsens ordförande undertecknat protokoll sätts upp över beslutsförfarandet, rösträkningen och dess resultat samt beslutet.

32 §

Klanderbara beslut

Talan ska väckas inom tre månader efter det att beslutet fattades eller, om beslutet har fattats vid särskilda omröstningstillfällen, per

post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel utan att medlemmarna kommit samman till möte, inom tre månader från den dag då beslutsprotokollet är daterat. Om inte talan väcks inom utsatt tid, ska beslutet anses som giltigt.

35 §

Styrelsen

En förening ska ha en styrelse med minst tre medlemmar. Styrelsen ska omsorgsfullt sköta föreningens angelägenheter i enlighet med lag samt föreningens stadgar och beslut. Styrelsen ska se till att bokföringen är lagenlig och att medelsförvaltning är ordnad på ett tillförlitligt sätt. Styrelsen företräder föreningen.

Styrelsen skall ha en ordförande. Ordföranden får inte vara omyndig. De övriga styrelsemedlemmarna skall ha fyllt 15 år. Den som är försatt i konkurs får inte vara medlem av styrelsen.

Styrelseordföranden ska vara bosatt i Finland, om inte Patent- och registerstyrelsen beviljar dispens.

38 §

Revision

Om revision av en förening gäller vad som föreskrivs i denna lag och i revisionslagen (459/2007).

38 a §

Verksamhetsgranskning

En förening ska ha verksamhetsgranskare, om den inte har revisorer. Om det endast väljs en verksamhetsgranskare, ska det dessutom utses en suppleant och på denne ska bestämmelserna om verksamhetsgranskare tillämpas.

En verksamhetsgranskare ska vara en fysisk person. Han eller hon ska ha den ekonomiska och juridiska sakkunskap som med hänsyn till föreningens verksamhet behövs för uppgiften. En verksamhetsgranskare får

inte vara omyndig, försatt i konkurs eller ha begränsad handlingsbehörighet. En verksamhetsgranskare ska vara oberoende vid utförandet av verksamhetsgranskning.

Om det inte har valts någon verksamhetsgranskare i enlighet med denna lag eller föreningens stadgar, ska regionförvaltningsverket på anmälan förordna en verksamhetsgranskare med iakttagande på motsvarande sätt av det som föreskrivs i 9 § 3 och 4 mom. i revisionslagen.

En verksamhetsgranskare ska granska föreningens ekonomi och förvaltning i den omfattning som föreningens verksamhet förutsätter och lämna en skriftlig verksamhetsgranskningsberättelse till det föreningsmöte eller fullmäktigemöte som beslutar om bokslutet. Berättelsen ska innehålla ett utlåtande om huruvida bokslutet innehåller det väsentliga om föreningens intäkter, utgifter, tillgångar, eget kapital, skulder och säkerheter som föreningen ställt. Om det vid granskningen framkommer att en styrelsemedlem eller en funktionär som avses i 39 § har gjort sig skyldig till en handling eller försummelse som kan medföra skadeståndsskyldighet gentemot föreningen eller att han eller hon har brutit mot denna lag eller stadgarna, ska detta påpekas i berättelsen.

I fråga om föreningsstyrelsens skyldigheter att bistå verksamhetsgranskarna och i fråga om verksamhetsgranskarnas tystnadsplikt och närvaro vid möten tillämpas bestämmelserna om revisor i 18, 19 och 26 § i revisionslagen.

39 §

Skadeståndsskyldighet

Styrelsemedlemmarna, föreningens funktionärer och verksamhetsgranskare är skyldiga att ersätta skada som de i sitt uppdrag har orsakat föreningen uppsåtligen eller av oakt-

samhet. Detsamma gäller skada som har vållats en föreningsmedlem eller någon annan genom överträdelse av denna lag eller föreningens stadgar. I fråga om skadeståndsskyldighet för den som har ställning som arbetstagare föreskrivs särskilt. Bestämmelser om skadeståndsskyldighet för revisorer finns i 51 § i revisionslagen.

52 §

Ändringsanmälningar

När en ändring som gäller styrelseordföranden eller namnteckningsrätten har införts i registret ska ändringen anses ha kommit till en utomstående kännedom, om det inte framgår att denne varken har eller borde ha haft kännedom om ändringen. Innan ändringen antecknas i registret kan den inte åberopas gentemot andra än dem som bevisligen hade kännedom om den.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna om revision i denna lag tillämpas på revision avseende räkenskapsperioder som börjar när denna lag träder i kraft eller därefter.

Bestämmelserna om verksamhetsgranskning i denna lag tillämpas på granskning avseende räkenskapsperioder som börjar när denna lag träder i kraft eller därefter. Om en förening inte är skyldig att välja en revisor som avses i revisionslagen, ska föreningen välja en verksamhetsgranskare eller en i revisionslagen avsedd revisor i enlighet med de bestämmelser om revisorer och revision som införts i stadgarna före denna lags ikraftträdande. De bestämmelser om revision som finns i stadgarna anses då gälla revisionen eller verksamhetsgranskningen.

2.

Lag**om ändring av 57 § i revisionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i revisionslagen av den 13 april 2007 (459/2007) 57 § 3 mom. som följer:

57 §

Övergångsbestämmelser

Utan hinder av denna lag ska föreningar tillämpa bestämmelserna i den lag som upphävs när det gäller val av annan revisor än en CGR- eller GRM-revisor eller CGR- eller GRM-sammanslutning och när det gäller revision enligt 1 § 1 mom. som en sådan revisor verkställer i fråga om räkenskapsperioder

som har inletts före . På motsvarande sätt ska sammanslutningar eller stiftelser som bildats före denna lags ikraftträdande tillämpa bestämmelserna i den lag som upphävs när det gäller val av annan revisor än en CGR- eller GRM-revisor eller CGR- eller GRM-sammanslutning och om revision som en sådan revisor verkställer avseende räkenskapsperioder som avslutas senast år 2011.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av partilagen

I enlighet med riksdagens beslut
föogas till partilagen av den 10 januari 1969 (10/1969) en ny 7 a § som följer:

7 a §
Endast personer som är bosatta i Finland
får vara medlemmar av en partistyrelse. _____ Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 22 december 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

1.

Lag**om ändring av föreningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i föreningslagen av den 26 maj 1989 (503/1989) 8 § 5 och 7 punkten, 17, 19 och 22 §, 23 § 1 mom. 4 punkten, 24 §, 26 § 2 mom., 27 § 1 mom. 2 punkten, 28 §, 29 § 4 mom., 30 §, 31 § 2 mom., 32 § 2 mom., 35 och 38 §, 39 § 1 mom. samt 52 § 1 och 3 mom.,
av dem 35 § sådan den lyder i lag 894/2002, samt 38 § och 39 § 1 mom. sådana de lyder i lag 941/1994, samt
fogas till lagen en ny 38 a § som följer:

Gällande lydelse

8 §

Stadgar

I föreningens stadgar skall nämnas

5) antalet styrelsemedlemmar och revisorer i föreningen eller deras minimi- och maximi-antal samt deras mandattid,

7) när föreningens styrelse och revisorer skall väljas, bokslutet fastställas och beslut om ansvarsfrihet fattas,

17 §

Medlemmarnas beslutanderätt

Medlemmarna utövar sin beslutanderätt vid föreningsmötet.

Föreslagen lydelse

8 §

Stadgar

I föreningens stadgar skall nämnas

5) antalet styrelsemedlemmar, revisorer och verksamhetsgranskare i föreningen, eller deras minimi- och maximi-antal, samt deras mandattid,

7) när föreningens styrelse, revisorer och verksamhetsgranskare ska väljas, bokslutet fastställas och beslut om ansvarsfrihet fattas,

17 §

Medlemmarnas beslutanderätt

Medlemmarna utövar sin beslutanderätt vid föreningsmötet.

I föreningens stadgar kan det bestämmas att medlemmarna under de förutsättningar som anges i stadgarna får delta i föreningsmötet per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel under pågående möte eller före mötet. Sådant deltagande förutsätter att deltaganderätten och riktigheten av rösträkningen kan

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

I stadgarna kan bestämmas att medlemmarna i frågor som särskilt nämns i stadgarna utövar sin beslutanderätt vid särskilda omröstningstillfällen eller per post.

kontrolleras på ett sätt som kan jämföras med de förfaranden som iakttas vid vanliga föreningsmöten. Om föreningens egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter, gäller sådan deltaganderätt endast under själva mötet.

I stadgarna kan *det* bestämmas att medlemmarna i frågor som särskilt nämns i stadgarna utövar sin beslutanderätt vid särskilda omröstningstillfällen, per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel utan att komma samman till möte. Bestämmelsen får dock inte gälla frågor som nämns i 23 § 1 mom.

Om medlemmarna är enhälliga, får de fatta beslut i frågor som ska avgöras vid föreningsmöte utan att komma samman till möte. Beslutet ska fattas skriftligen, dateras och undertecknas av samtliga föreningsmedlemmar. På ett skriftligt beslut tillämpas i övrigt vad som gäller för protokoll från föreningsmöte.

19 §

Förbundsomröstning

I stadgarna kan bestämmas att beslutanderätten i en förening som enligt stadgarna endast har föreningar eller enskilda personer och föreningar som medlemmar skall utövas genom förbundsomröstning. I stadgarna skall nämnas i vilka frågor eller under vilka förutsättningar förbundsomröstning tillämpas.

Förbundsomröstning förrättas vid särskilda omröstningstillfällen eller med anlitande av posten.

19 §

Förbundsomröstning

I stadgarna kan *det* bestämmas att beslutanderätten i en förening som enligt stadgarna endast har föreningar eller enskilda personer och föreningar som medlemmar ska utövas genom förbundsomröstning. I stadgarna ska nämnas i vilka frågor eller under vilka förutsättningar förbundsomröstning tillämpas. *Förbundsomröstning får inte gälla frågor som nämns i 23 § 1 mom.*

Förbundsomröstning förrättas vid särskilda omröstningstillfällen, per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel.

22 §

Andra sätt att fatta beslut

Om en i stadgarna nämnd fråga skall avgöras i föreningen vid en viss tidpunkt genom särskilda omröstningstillfällen eller med anli-

22 §

Andra sätt att fatta beslut

Om en i stadgarna nämnd fråga ska avgöras i föreningen vid en viss tidpunkt genom särskilda omröstningstillfällen, *per post, genom*

tande av posten och detta inte har skett, har en föreningsmedlem rätt att skriftligen kräva att styrelsen skall sköta om att beslutsfattandet ordnas. Har styrelsen trots kravet inte ordnat beslutsfattandet eller har kravet inte kunnat framställas till styrelsen, skall länsstyrelsen på ansökan av den medlem som krävt att beslutsfattande skall ordnas berättiga medlemmen att ordna omröstningen eller poströstningen på föreningens bekostnad eller vid vite ålägga styrelsen att göra det.

datakommunikation eller med *något annat tekniskt hjälpmedel utan att medlemmarna kommer samman till möte*, och detta inte har skett, har en föreningsmedlem rätt att skriftligen kräva att styrelsen ska sköta om att beslutsfattandet ordnas. Har styrelsen trots kravet inte ordnat beslutsfattandet eller har kravet inte kunnat framställas till styrelsen, ska *regionförvaltningsverket* på ansökan av den medlem som krävt att beslutsfattande ska ordnas berättiga medlemmen att ordna omröstningen, poströstningen *eller omröstningen med något tekniskt hjälpmedel* på föreningens bekostnad eller vid vite ålägga styrelsen att göra det.

23 §

Frågor som skall avgöras vid möte

Vid föreningsmötet eller, om så bestäms i stadgarna, vid fullmäktigmötet skall beslutas om

4) val eller avsättning av styrelsen, en styrelsemedlem eller en revisor,

23 §

Frågor som skall avgöras vid möte

Vid föreningsmötet eller, om så bestäms i stadgarna, vid fullmäktigmötet skall beslutas om

4) val eller avsättning av styrelsen, *styrelsemedlemmar, revisorer eller verksamhetsgranskare*,

24 §

Möteskallelse

Föreningsmötet skall sammankallas så som stadgarna föreskriver. I kallelsen skall nämnas när och var mötet hålls. Beslut kan inte fattas vid mötet i ärenden som nämns i 23 § eller i liknande ärenden, om inte detta har nämnts i möteskallelsen.

24 §

Möteskallelse

Föreningsmötet ska sammankallas så som stadgarna föreskriver. I kallelsen ska nämnas när och var mötet hålls.

Om medlemmarna har rätt att delta i mötet per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel, ska detta nämnas i möteskallelsen. Om yttrandet är begränsad för medlemmar som deltar i mötet per post eller med något tekniskt hjälpmedel, ska också detta nämnas i möteskallelsen.

Vid mötet får beslut inte fattas i frågor som nämns i 23 § eller i liknande frågor, om inte de har nämnts i möteskallelsen.

26 §

Jäv vid föreningsmöte

En styrelsemedlem eller någon annan som har anförtrots en uppgift som hör till föreningens förvaltning får inte rösta när beslut fattas om val eller avsättning av revisorer, fastställande av bokslut eller beviljande av ansvarsfrihet, då ärendet angår den förvaltning som han svarar för.

26 §

Jäv vid föreningsmöte

En styrelsemedlem eller någon annan som har anförtrots en uppgift som hör till föreningens förvaltning får inte rösta när beslut fattas om val eller avsättning av revisorer *eller verksamhetsgranskare*, fastställande av bokslut eller beviljande av ansvarsfrihet, *om frågan gäller* den förvaltning som han *eller hon* svarar för.

27 §

Beslutsförfarande

Som föreningens beslut gäller, om inte något annat följer av stadgarna,

2) vid lika röstetal, den mening som mötets ordförande meddelar att han omfattar eller, då omröstning sker vid särskilda omröstningstillfällen eller med anlitanade av posten, den mening som vinner vid lottdragning samt

27 §

Beslutsförfarande

Som föreningens beslut gäller, om inte något annat följer av stadgarna,

2) vid lika röstetal, den mening som mötets ordförande meddelar att han *eller hon* omfattar eller, *om omröstningen* sker vid särskilda omröstningstillfällen, *per post, genom datakommunikation* eller med *något annat tekniskt hjälpmedel utan att medlemmarna kommer samman till möte*, den mening som vinner vid lottdragning, samt

28 §

Val

Val som förrättas vid ett möte sker som majoritetsval, om inte någon väljs enhälligt eller något annat har bestämts i stadgarna. Val som förrättas vid särskilda omröstningstillfällen eller med anlitanade av posten sker som proportionella val, om inte något annat bestäms i stadgarna. Alla som har rätt att utöva beslutanderätt skall garanteras rätt att delta i kandidatnomineringen för valet.

28 §

Val

Val som förrättas vid ett möte sker som majoritetsval, om inte någon väljs enhälligt eller något annat har bestämts i stadgarna. Val som förrättas vid särskilda omröstningstillfällen, *per post, genom datakommunikation* eller med *något annat tekniskt hjälpmedel utan att medlemmarna kommer samman till möte*, sker som proportionella val, om inte något annat bestäms i stadgarna. Alla som har rätt att utöva beslutanderätt ska garanteras rätt att delta i kandidatnomineringen för

valet.

29 §

Förrättande av val

Proportionella val förrättas med slutna sedlar. Vid lika röstetal avgör lotten.

29 §

Förrättande av val

Proportionella val förrättas med slutna sedlar, *eller med motsvarande teknisk metod om datakommunikation eller något annat tekniskt hjälpmedel används*. Vid lika röstetal avgör lotten.

30 §

Omröstnings- och valordning

Om föreningens beslutanderätt utövas vid särskilda omröstningstillfällen eller med anlitan-
ande av posten, skall föreningen för detta ändamål godkänna en omröstnings- och valordning, i vilken skall intas sådana bestämmelser om röstning och val som behövs för att komplettera denna lag och föreningens stadgar.

30 §

Omröstnings- och valordning

Om *en* föreningens beslutanderätt utövas vid särskilda omröstningstillfällen, *per post, genom datakommunikation* eller med *något annat tekniskt hjälpmedel*, ska föreningen för detta ändamål godkänna en omröstnings- och valordning. *I denna* ska sådana bestämmelser om röstning och val tas in som behövs för att komplettera denna lag och föreningens stadgar.

31 §

Uppsättande av protokoll

Om beslutanderätten har utövats vid särskilda omröstningstillfällen eller med anlitan-
ande av posten, skall föreningens styrelse se till att ett daterat och av styrelsens ordförande undertecknat protokoll sätts upp över förfarandet då beslutet fattades, rösträkningen och dess resultat samt beslutet.

31 §

Uppsättande av protokoll

Om beslutanderätt *utövas* vid särskilda omröstningstillfällen, *per post, genom datakommunikation* eller med anlitan-
ande av *något annat tekniskt hjälpmedel utan att medlemmarna kommer samman till möte*, ska föreningens styrelse se till att ett daterat och av styrelsens ordförande undertecknat protokoll sätts upp över *beslutsförfarandet*, rösträkningen och dess resultat samt beslutet.

32 §

Klanderbara beslut

Talan skall väckas inom tre månader efter det beslutet fattades eller, om beslutet har fattats vid särskilda omröstningstillfällen eller med anlitande av posten, inom tre månader från den dag då protokollet över beslutet är daterat. Om inte talan väcks inom utsatt tid, skall beslutet anses giltigt.

32 §

Klanderbara beslut

Talan ska väckas inom tre månader efter det att beslutet fattades eller, om beslutet har fattats vid särskilda omröstningstillfällen, *per post, genom datakommunikation* eller med *något annat tekniskt hjälpmedel utan att medlemmarna kommit samman till möte*, inom tre månader från den dag då *beslutsprotokollet* är daterat. Om inte talan väcks inom utsatt tid, ska beslutet anses som giltigt.

35 §

Styrelsen

En förening skall ha en styrelse med minst tre medlemmar. Styrelsen skall omsorgsfullt sköta föreningens angelägenheter i enlighet med lag samt föreningens stadgar och beslut. Styrelsen företräder föreningen.

Styrelsen skall ha en ordförande. Ordföranden får inte vara omyndig. De övriga styrelsemedlemmarna skall ha fyllt 15 år. Den som är försatt i konkurs får inte vara medlem av styrelsen.

Styrelseordföranden skall vara bosatt i Finland, om inte Patent- och registerstyrelsen beviljar dispens. *Om föreningens egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter, får endast personer som är bosatta i Finland vara medlemmar av styrelsen.*

35 §

Styrelsen

En förening ska ha en styrelse med minst tre medlemmar. Styrelsen ska omsorgsfullt sköta föreningens angelägenheter i enlighet med lag samt föreningens stadgar och beslut. *Styrelsen ska se till att bokföringen är lagenlig och att medelsförvaltning är ordnad på ett tillförlitligt sätt.* Styrelsen företräder föreningen.

Styrelsen skall ha en ordförande. Ordföranden får inte vara omyndig. De övriga styrelsemedlemmarna skall ha fyllt 15 år. Den som är försatt i konkurs får inte vara medlem av styrelsen.

Styrelseordföranden ska vara bosatt i Finland, om inte Patent- och registerstyrelsen beviljar dispens.

38 §

Revision

Om revision av en förening gäller vad som stadgas i denna lag och i revisionslagen (936/94).

En förening skall ha minst en revisor och

38 §

Revision

Om revision av en förening gäller vad som föreskrivs i denna lag och i revisionslagen (459/2007).

en revisorssuppleant.

38 a §

Verksamhetsgranskning

En förening ska ha verksamhetsgranskare, om den inte har revisorer. Om det endast väljs en verksamhetsgranskare, ska det dessutom utses en suppleant och på denne ska bestämmelserna om verksamhetsgranskare tillämpas.

En verksamhetsgranskare ska vara en fysisk person. Han eller hon ska ha den ekonomiska och juridiska sakkunskap som med hänsyn till föreningens verksamhet behövs för uppgiften. En verksamhetsgranskare får inte vara omyndig, försatt i konkurs eller ha begränsad handlingsbehörighet. En verksamhetsgranskare ska vara oberoende vid utförandet av verksamhetsgranskning.

Om det inte har valts någon verksamhetsgranskare i enlighet med denna lag eller föreningens stadgar, ska regionförvaltningsverket på anmälan förordna en verksamhetsgranskare med iakttagande på motsvarande sätt av det som föreskrivs i 9 § 3 och 4 mom. i revisionslagen.

En verksamhetsgranskare ska granska föreningens ekonomi och förvaltning i den omfattning som föreningens verksamhet förutsätter och lämna en skriftlig verksamhetsgranskningsberättelse till det föreningsmöte eller fullmäktigemöte som beslutar om bokslutet. Berättelsen ska innehålla ett utlåtande om huruvida bokslutet innehåller det väsentliga om föreningens intäkter, utgifter, tillgångar, eget kapital, skulder och säkerheter som föreningen ställt. Om det vid granskningen framkommer att en styrelsemedlem eller en funktionär som avses i 39 § har gjort sig skyldig till en handling eller försummelse som kan medföra skadeståndsskyldighet gentemot föreningen eller att han eller hon har brutit mot denna lag eller stadgarna, ska detta påpekas i berättelsen.

I fråga om föreningsstyrelsens skyldigheter att bistå verksamhetsgranskarna och i fråga om verksamhetsgranskarnas tystnadsplikt och närvaro vid möten tillämpas bestämmel-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

serna om revisor i 18, 19 och 26 § i revisionslagen.

39 §

39 §

*Skadeståndsskyldighet**Skadeståndsskyldighet*

Styrelsemedlemmarna och föreningens funktionärer är skyldiga att ersätta skada som de i sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet har orsakat föreningen. Detsamma gäller skada som har vållats en föreningsmedlem eller någon annan genom överträdelse av denna lag eller föreningens stadgar. Angående skadeståndsskyldighet för den som har ställning som arbetstagare gäller vad som stadgas särskilt.

Styrelsemedlemmarna, föreningens funktionärer *och verksamhetsgranskare* är skyldiga att ersätta skada som de i sitt uppdrag har orsakat föreningen uppsåtligen eller av oaktsamhet. Detsamma gäller skada som har vållats en föreningsmedlem eller någon annan genom överträdelse av denna lag eller föreningens stadgar. *I fråga om skadeståndsskyldighet för den som har ställning som arbetstagare föreskrivs särskilt. Bestämmelser om skadeståndsskyldighet för revisorer finns i 51 § i revisionslagen.*

52 §

52 §

*Ändringsanmälningar**Ändringsanmälningar*

När en ändring av namnteckningsrätten har införts i registret skall ändringen anses ha kommit till en utomståendes kännedom, om det inte framgår att denne varken har eller borde ha haft kännedom om ändringen. Innan ändringen antecknas i registret kan den inte åberopas gentemot andra än dem som visas ha haft kännedom om den.

När en ändring *som gäller styrelseordföranden eller namnteckningsrätten* har införts i registret ska ändringen anses ha kommit till en utomståendes kännedom, om det inte framgår att denne varken har eller borde ha haft kännedom om ändringen. Innan ändringen antecknas i registret kan den inte åberopas gentemot andra än dem som *bevisligen hade* kännedom om den.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Bestämmelserna om revision i denna lag tillämpas på revision avseende räkenskapsperioder som börjar när denna lag träder i kraft eller därefter.

Bestämmelserna om verksamhetsgranskning i denna lag tillämpas på granskning avseende räkenskapsperioder som börjar när denna lag träder i kraft eller därefter. Om en förening inte är skyldig att välja en revisor som avses i revisionslagen, ska föreningen

36
Gällande lydelse

RP 267/2009 rd
Föreslagen lydelse

välja en verksamhetsgranskare eller en i revisionslagen avsedd revisor i enlighet med de bestämmelser om revisorer och revision som införts i stadgarna före denna lags ikraftträdande. De bestämmelser om revision som finns i stadgarna anses då gälla revisionen eller verksamhetsgranskningen.

2.

Lag**om ändring av 57 § i revisionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i revisionslagen av den 13 april 2007 (459/2007) 57 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

57 §

57 §

Övergångsbestämmelser

Övergångsbestämmelser

Utan hinder av denna lag skall föreningar tillämpa bestämmelserna i den lag som upphävs om val av annan revisor än en CGR- eller GRM-revisor eller CGR- eller GRM-sammanslutning och om revision enligt 1 § 1 mom. som en sådan revisor verkställer. På motsvarande sätt skall sammanslutningar eller stiftelser som bildats före denna lags ikraftträdande tillämpa bestämmelserna i den lag som upphävs om val av annan revisor än en CGR- eller GRM-revisor eller CGR- eller GRM-sammanslutning och om revision som en sådan revisor verkställer avseende räkenskapsperioder som avslutas senast den 31 december 2011.

Utan hinder av denna lag ska föreningar tillämpa bestämmelserna i den lag som upphävs *när det gäller* val av annan revisor än en CGR- eller GRM-revisor eller CGR- eller GRM-sammanslutning och *när det gäller* revision enligt 1 § 1 mom. som en sådan revisor verkställer *i fråga om räkenskapsperioder som har inletts före* . På motsvarande sätt ska sammanslutningar eller stiftelser som bildats före denna lags ikraftträdande tillämpa bestämmelserna i den lag som upphävs *när det gäller* val av annan revisor än en CGR- eller GRM-revisor eller CGR- eller GRM-sammanslutning och om revision som en sådan revisor verkställer avseende räkenskapsperioder som avslutas senast *år* 2011.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.**Lag****om ändring av partilagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till partilagen av den 10 januari 1969 (10/1969) en ny 7 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*7 a §
Endast personer som är bosatta i Finland
får vara medlemmar av en partistyrelse.*

Denna lag träder i kraft den 20 .